

aile

Diyanet Aylık Dergi'nin
ücretsiz ekidir
Temmuz 2014 • Sayı 283

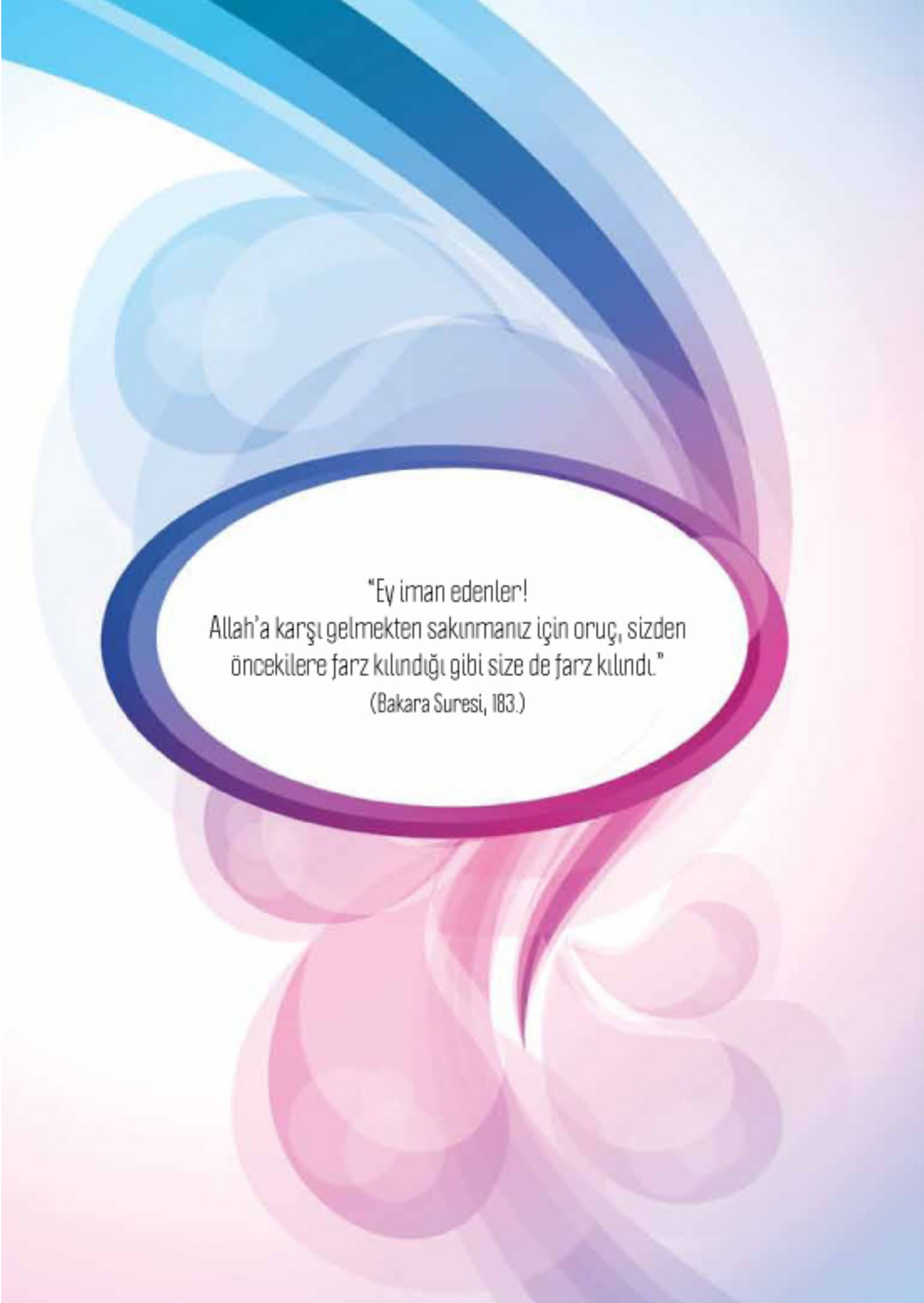

Evet Demeden Önce Evlilik

Çocuklar Yeryüzünün Süsüdür Kekemelik

Ailemize Hoşgeldin Ey Şehr-i Ramazan

Çocuğun Manevi Eğitimi

“Ey iman edenler!
Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden
öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı.”
(Bakara Suresi, 183.)

Çevremize baktığımızda ya aceleyle verilmiş, doğru olmayan evlilik kararlarına ya da idealindeki eş adayını bulamadığı için bir türlü bu kararı veremeyip evlenemeyen insanların varlığına şahit oluyoruz.

Evlenmek, eş seçmek insanın bütün hayatını etkileyecek, yönlendirecek önemli bir karardır. Bundan sonra hayatının nasıl devam edeceği, nerede, hangi şartlarda yaşayacağı, nasıl bir hayata sahip olacağı, kimlerle yakın ilişki içerisinde olacağı bu karara göre şekillenecektir. Daha sı evlilik kararıyla insan, doğacak çocuklarının anne ya da babasını ve yakın ilişki içinde olacağı akrabalarını da seçmiş olmaktadır. Bu sebeple evlilik öncesinde dikkat, özen, gerçekçi ve doğru bir bakış açısı gerektiren bir süreçtir. Ancak bazen bu konu üzerinde düşünmenin ve özenin, ince eleyip sık dokuma boyutlarını geçip evlenmeyi neredeyse imkânsız hâle getirdiğini de görebilmekteyiz. Bunun evlilikle ilgili gerçekçi olmayan beklentilerden kaynaklandığını söylemek mümkün. Böylece çevremize baktığımızda ya aceleyle verilmiş, doğru olmayan evlilik kararlarına ya da idealindeki eş adayını bulamadığı için bir türlü bu kararı veremeyip evlenemeyen insanların varlığına şahit oluyoruz. Bir ucu ifrat, bir ucu tefrit olan bu sarkacın ortalarında yer alıp doğru bir kararla güzel ve mutlu bir yuvaya doğru adım atmada kişinin kendisini, şartlarını, evlilikten beklentilerini doğru ve gerçekçi bir şekilde değerlendirip karar vermesinin önemi ortada. Biz de günümüzde gençlerin hayli zorlandığını gördüğümüz bu konuya bir pencere açmak istedik. Nazlı Özburun "Evet Demeden Önce Evlilik" yazısıyla gençlere hayatlarının en önemli dönüm noktalarından biri olan evlilik kararında kişilerin kendilerini tanımlarından gerçekçi beklentilere, eş seçimi-

minde dikkat edilmesi gereken konulardan tanışma sonrası yapılması gerekenlere kadar pek çok konuda yol gösterici açıklamalarda bulundu.

...

Ramazan ayı yine bin bir bereketiyle geldi. O geldi, bize düşense onu ülkemize, şehrimize, mahallemize, sokağımıza, dahası evlenimize buyur edebilmek. Onun feyiz ve bereketinden hem kendimizi hem aile fertlerimizi mümkün mertebe istifade ettirmek. Ve sonrasında bu mübarek aydan alınan feyzi başka zamanlara da taşıyabilmek... Bizler de ailede ramazanı yaşamamız, hissetmemiz, ramazanın bereketinden istifade etmemiz konusunda yol göstereceğini düşündüğümüz konulara ve yazılara yer verdik bu sayımızda. Kur'an'ı anlayarak okumanın, yaşamının önemi konusunda Dr. Adem Ergül "Ailemize Hoş Geldin Ey Şehr-i Ramazan" yazısıyla ramazan ayını ailece en iyi şekilde değerlendirmekle ilgili ipuçları verdi. Fatma Asiye Şenat "Dört Duvar Arasında Kur'an Okunmaz" diyerek Kur'an'ı okumak ve anlamakla ilgili güzel bir bakış açısı sundu. Fatma Kızıl'ın "Aynı Zaman Aynı Minval Üzere" yazısı ramazanda yaşanan güzelliklerin yılın diğer zamanlarına taşınmasını hatırlatıyor.

Diğer bölümlerimizdeki birbirinden güzel yazıların yer aldığı bir sayımızı daha istifa-denize ve beğenilerinize sunarken ramazan ayının bereketli ve hayırlı geçmesini, âlem-i İslam'a hayırlar, güzellikler getirmesini temenni ediyorum.

Dr. Faruk Görgülü

pencere

Evet Demeden Önce Evlilik

Nazlı Özburun

4

**Diyanet İşleri Başkanlığı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni**
Dr. Yüksel SALMAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Mustafa BAYRAKTAR

Yayın Koordinatörleri
Dr. Elif ARSLAN
Merve Gül OLGUN
Sevde Nur ÖZKAN

ailedergisi@diyanet.gov.tr
www.facebook.com/DiyanetAileDergisi

Tashih
Mesut ÖZÜNLÜ

Teknik Servis
Latif KÖSE

Arşiv
Ali Duran DEMİRCİOĞLU

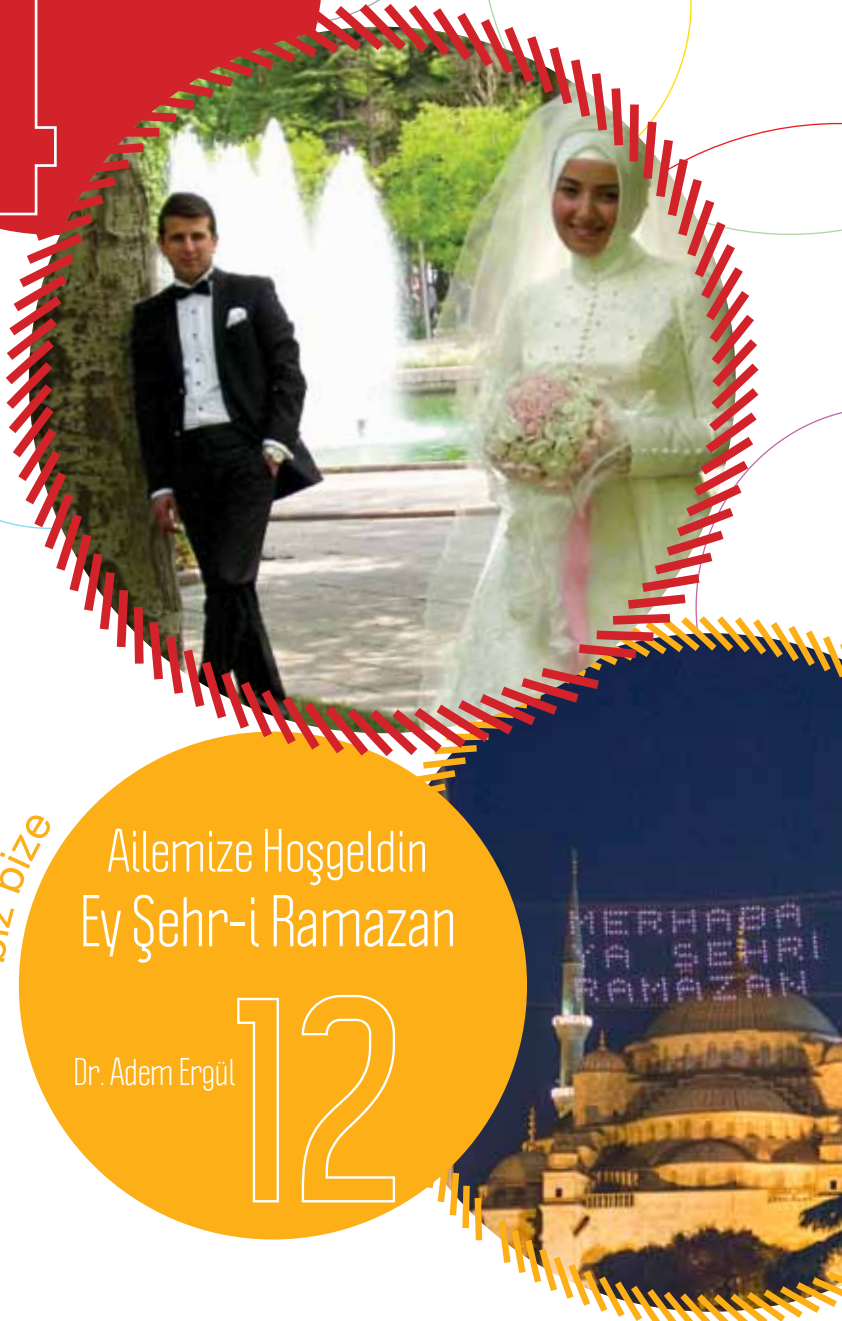
Yönetim Merkezi
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar
Bulvarı no: 147/A 06800
Çankaya/ANKARA
Tel: 0312 295 8661-62
Faks: 0312 295 6192

biz bize

Ailemize Hoşgeldin Ey Şehr-i Ramazan

Dr. Adem Ergül

12

10 | Kısa-Kısa

15 | Yrd. Doç. Fatma Asiye Şenat
Dört Duvar Arasında Kur'an
Okunmaz...

20 | Sevede Nur Özkan
Serbest Kürsü

22 | Banu Yaşar
Çocuğun Manevi
Eğitimi

24 | Dr. Sabri Vurdakul
Kekemelik

30 | Dr. Lütfiye Gülay Bilgin
Gurbette Nesiller Kaybolmasın
Diye...

36 | Merve Gül Olgun
Dünü, Bugünü ve Yarınıyla
Yaşayan Ulu Bir Çınar: Bayramlar

hayatın içinden

Çocuklar
Veryüzünün Süsüdür

Büşra Aslan, Esra Özcan

32

Aynı Zaman
Aynı Minval
Üzere

Yrd. Doç. Dr. Fatma Kızıl

18

söyleşi

Rasim Özdenören

İbrahim Arpacı, Merve Gül Olgun

26

40 | Rukiye Aydoğdu
Peygamberi En Güzel Anlatan
Kadın: Ümmü Mabel (r.a.)

42 | Dr. Elif Arslan
Arkasında Han Var mı?

44 | Dr. Lamia Levent
Bir Su Damlası

46 | Doç. Dr. Havva Şahin Kavaklı
Şeker Hastaları ve
Oruç İbadeti

48 | Sevede Nur Özkan
Kırk Ambar

Evet demeden önce Evlilik

Hayat yolculuğunda kiminle yol almak istediğimize dair biraz daha farkındalıkla bakabilmek, beklentilerimizin yapay kısmından sıyrılarak olmazsa olmazları görmeye çalışmak mutlu bir evlilik için önemlidir.

Evlilik insanlık için her zaman ilgi çekici bir konu olmuştur. İnsanı, kalbinin derinliklerinde hissettiği yalnızlık duygusu, bağlanma isteği bir eş seçmeye yöneltmiştir. İnsan tek başına yaşamını sürdürebilecek şekilde yaratılmamıştır. İnsan gerçekliği, erkek ve kadın olarak farklı ve birbirini tamamlayan unsurlarla anlaşılabilir. Dolayısıyla kadın veya erkeğin kendine eş seçimi ise ruhunun derinliklerinde var olan tamamlanma isteğinin görünür kılınmasıdır.

Kur'an'da eş olmak, dünya hayatına başlamadan önce cennette başlayan bir süreç olarak anlatılır. Dünyada olduğu gibi ahiret hayatında da devam edecek bir süreç olarak tarif edilir. Kadın ve erkek birbirlerine "sükûn vermek üzere" eşleştirilmişlerdir. Kur'an kadın ve erkeğin kalplerine birbirlerine karşı sevgi ve rahmet yerleştirilmesini Allah'ın ayetleri olarak nitelemektedir. (Rum, 30/21.) Dolayısıyla "eşe sahip olmak" ya da bir başkasına "eşlik etmek", insan için önemli bir roldür. Eş olmak bir ihtiyaçtır, bir seçimdir ve beraberinde bir sorumluluk getirir.

Kutsal kitabımızda insanın yeryüzündeki yolculuğu Hz. Âdem'le eşi Havva'nın var edilmesiyle başlar. (Nisa, 4/1.) Cennetten yeryüzüne uzanan hayat yolculuğunda her ikisi de bu sorumluluğu acısıyla tatlısıyla birlikte üstlenip taşımışlardır.

Evlilikle birlikte insan, salt fiziksel hayatı paylaşmanın çok ötesinde, "hayatı anlamlandırma" çabası içinde eşi tanımlar, eşe ihtiyaç duyar ve eşini seçer.

Nasıl ki sabah uyandığımızda iyi bir kahvaltı yapmak bütün bir günün iyi geçmesi için önemliyse insanın hayat boyunca birlikte yol aldığı arkadaşını seçerken ihtimamla olması, bu seçime önem vermesi de onun evlilik ilişkisinin keyifli geçmesine yardımcı olacaktır.

Evlilik kararı ve eş seçimi, rastgele bir süreç olmadığı gibi insan hayatındaki en önemli yol ayrımlarından birisidir. Kişi, bu kararlar yaşam yolculuğunda kiminle yol alacağını, nasıl bir yaşam süreceğini, çocuklarının annesinin/babasının kim olacağını ve nasıl bir hayatı olacağını seçmiş olur... Böylesi önemli bir karar verilirken dikkatsiz olmak, gerçeklikten kopuk düşünmek, beklentileri yüksek tutmak, hayal kırıklıklarını da kaçınılmaz hâle getirir.

Hayat yolculuğunda kiminle yol almak istediğimize dair biraz daha farkındalıkla bakabilmek, beklentilerimizin yapay kısmından sıyrılarak olmazsa olmazları görmeye çalışmak mutlu bir evlilik için önemlidir.

Beklentilerimiz ne kadar gerçekçi?

Evlilik en fazla beklentiye girdiğimiz yaşam olaylarından birisidir. Eşten beklenenlerin bir listesi yapılırsa kendimizden beklediklerimizin en az iki üç katını müstakbel eşimizden beklediğimizi fark edebiliriz.

Güzel olsun, akıllı olsun, dindar olsun, zengin olsun, kültürlü olsun, şefkatli olsun, ciddi olsun, itaatkâr olsun, esprili olsun hem de hepsi aynı kişide olsun diye düşünmek işleri zorlaştırır, bazen de imkânsızlaştırır... Ancak her bir insan, bu beklentilerin sıralaması, önem derecesi, farklı olmakla birlikte, evliliğin kendilerine bu beklentileri sağlayacağına dair bir öngörü ile evliliğe "Evet" demektedirler.

Eş seçiminde nelere bakmak önemlidir?

Öncelikle insan kendisine değer veren, kendisine bağlılık hisseden bir eş ister. Bu eşle birlikte mutlu olacağına ve kendisini geliştireceğine inanır. Şefkat görecektir... Seviyecektir... Ve değerli olacaktır... Bu beklentiler bir yere kadar karşılanmazsa mutsuzluk iki taraf için de kaçınılmazdır.

Eş seçiminde karşıdaki insanın ruhen sağlıklı olup olmadığına bakmak çok önemlidir. Ruh sağlığının bozulmuş olması ve kişilik bozuklukları ileride yaşanacak pek çok problemin nedenlerini oluşturur.

Eş seçiminde önce ne istediğimizi, önceliklerimizi iyi bilmek ve tanımlayabiliyor olmak önemlidir. Eşin temsil edebilme yeteneği olmalıdır. Sizi en iyi temsil edebilen ve her yönüyle örtülebilecek eşler seçmeniz önemlidir.

İyi evlilik ilişkilerinde eşler birbirini kollarlar. Eğer sizi kollayamayacağını düşündüğünüz bir eş seçerseniz evlilik boyunca hep kendinizi kollamak zorunda hissersiniz ki, bu da can sıkıcı bir durumdur.

Şefkatli ve merhametli bir eş idealdir. Sabit fikirleri olmayan, iyi ve güzel şeyler duyduğunda de-

Güzel olsun, akıllı olsun, dindar olsun, zengin olsun, kültürlü olsun, şefkatli olsun, ciddi olsun, itaatkâr olsun, esprili olsun hem de hepsi aynı kişide olsun diye düşünmek işleri zorlaştırır, bazen de imkânsızlaştırır...

ğışebilmeye meyilli olan insanlar, evlilik ilişkisinde mutluluğu daha çabuk yakalarlar.

Kibar olan, varlığa karşı hoyrat davranmayan, iyi niyetli olmayı yaşam felsefesi edinmiş insanlar da ideal eş olmaya uygun insanlardır.

Öfkeli, kıskanç, sürekli kızgın ve kızmak için sebebe ihtiyacı olmayan, aşırı duygusal, melankolik, her şeyden alınan, kırılgan bir insanla evlenme kararı verilmişse bir dizi problem yaşamaya hazır olmak lazımdır.

Tanışma sonrası neler yapılmalıdır?

Kusursuz insan yoktur. Bu nedenle olumsuzlukların gördüğünüzde: "Ben bu olumsuzluklarla baş edebilir miyim?" diye bakmak lazımdır. Söz ve nişan dönemleri müstakbel eş adayını tanımak için fırsat zamanlarıdır. Bu dönemlerin anlık duygusallıklarla değil, daha ciddi farkındalıklarla geçirilmesi önemlidir. Bu dönemlerde insanlar kendilerini olduklarından farklı gösterme eğilimini oldukça yoğun yaşarlar... Evlilik öncesi görüşmelerde taraflardan her biri karşıdakini memnun etmeye ve bunun için de kendilerini en iyi koşullarda sunmaya çok heveslidir.

Kendilerini "müstakbel eşlerinin kurtarıcısı" olarak görenler: "Bir evlenelim bak nasıl değiştireceğim, eskisinden daha iyi olacak!" illüzyonları kurarken, kendilerini bir elmas yontucusu, bir heykeltıraş olarak konumlandıklarını fark etmezler.

Evlilik bir kurtarma operasyonu değildir! İstedığınız projeyi gerçekleştirebileceğiniz bir inşaat alanı da değildir...

Evlenmeye hazır olmak önemlidir... Evlilik ve eş seçimi gibi önemli bir karar söz konusu olduğunda "doğru kişi" kadar "doğru zaman" faktörü de oldukça önem teşkil eder... Kişinin, gerek kişisel gerekse yaşamsal anlamda evliliğe hazır olması gereklidir... Evlilik kararının ne anlama geldiğini idrak edebilecek ve evliliğin getirdiği sorumlulukları taşıyabilecek yaş ve olgunlukta olmak önemlidir. Yarım yarım birlikte "bir" etmez. Bir artı bir, birlikte "iki" eder. Yani önce "birey", sonra "çift" olmak gerek! Bir genç yetişkinin, sağlıklı bir biçimde

İyi bir evlilik için...

- Yargılayıcı ve suçlayıcı olmayın,
- Aranıza küskünlüklerle duvarlar örmeysin,
- Eşinizin değer verdiği şeylere saygılı olun,
- Hayatın içindeki rolleri paylaşın,
- İletişime ve karşılıklı anlayışa önem verin,
- Eşinizi kimseyle kıyaslamayın,
- Sevgi, saygı ve güven bağı kurun,
- Eşinizin olumlu davranışlarını takdir edin,
- Eşinizin onaylanmaya ve kabul görmeye ihtiyacı olduğunu unutmayın,
- Cinselliği önemsiz bir ayrıntı olarak görmeyin,
- Bir sorun yaşadığınızda eşim değişsin düzelir diye beklemeysin,
- Değişmesi gereken tarafın var olan durumdan şikâyet eden taraf olduğunu unutmayın.

bireyleşebilmesi ve ardından sağlıklı bir birlikte-lik kurabilmesi için öncelikle kendi benliğini ve sınırlarını ailesinden ayırıştırarak tanımlayabilmesi, kendi hayatının ve kararlarının maddi-manevi sorumluluğunu ve bilincini taşıyabilmesi gerekir. Eş seçimi kararında ilk adım kişinin kendi kişilik özelliklerini tanıması ve farkında olmasıdır.

Karşısındaki kişinin kişilik özelliklerini tanımak da ikinci adım olmalıdır. Evlenme kararı alınmadan adaylar, her anlamda birbirleri için uygun olup olmadıklarını anlamalıdır. Toplumsal bakış açıları, alışkanlıkları, sahip oldukları değerler, hayat görüşleri, siyasi fikirleri ve aile yapılarındaki benzerlikler, çiftin evlilik mutluluklarına katkıda bulunur.

Eğer adaylar seçimlerinde kararlıysalar artık yapmaları gereken, evliliğe dair beklentilerini gözden geçirmeleridir. İlerideki evlilik hayatları hakkında gerçekçi ve birbiriyle örtüşen beklentiler içinde olmaları, benzer ve farklı yönleri üzerinde yeterince düşünüp tartışmaları gerekir.

Özellikle ideal birliği şarttır.

Karşınızdaki kadın veya adam hayatı hangi gözle görüyor, bakmak lazım. Hayatı keyif peşinde

rahat içinde yaşanacak bir yer olarak mı yoksa idealler peşinde gerektiğinde fedakârlık yapılarak yaşanan bir süreç olarak mı algılıyor. Öncelemeniz gereken budur. Aynı ideali taşımak, dünyaya yakın yerlerden bakmak, sevgiyi güçlendiren bir özellik olsa da tek başına yetmez. Yani ideal önemli olduğu kadar, kişilikler arası asgari bir uyumun olması da önemlidir. İki tarafın da agresyonu yüksek bir yapıda olması, yürümeyecek bir evliliğin sinyalinin taşıyıcı.

İyi bir eşin tek başına size mutluluk getireceğine dair bir mitiniz varsa, unutmayın ki bu da pek gerçekçi değildir.

Sağlıklı evlilik eşim “değişir” ya da “değiştiririm” niyetleriyle başlamaz! Başlamamalıdır da...

Eğer başlangıçta bariz bir uyumsuzluk varsa bunun değerlendirilmesi lazımdır yola çıkmadan önce. Yapılacak ilk şey karşıdakinin değiştirilmesi değil, “Değişmezse, ben bu durumu kabul edebilir miyim?” diyerek kendimize bakmaktır. Sonuç olarak her insan evliliğe farklı beklentilerle başlar ve bu beklentilerini karşısındakine anlatmaya çalışır. Bu anlatma durumu ve anlama ça-

bası karşılıklı bir uyum içinde olabilirse problem yaşansa da çözüm bulunabilir. Fakat beklentileri doğru anlata-mama, karşıdaki insanın beklentileri görmek istememesi, görse de ertele-mesi tabloyu kötüleştirir. Önemli olan, almaya istekli olduğumuz kadar, karşınızdakinin de almaya hakkı olduğunu kabul etmektir. Beklentilerimizin karşılanmasına duyarlı olduğumuz kadar, eşin beklentilerini karşılamaya da imkân ölçüsünde ve kendimize rağmen duyarlı olmalıyız. O zaman yaşanan hayal kırıklıkları, opti-

mal düzeyde insanın daha da gelişmesine hizmet edebilir. Yoksa beklentiler cehenneminde karşı tarafa duyması için kendi isteklerimizi haykırırken, kulaklarımızı sağırlandırmamız lazım ki, bu da mümkün değil!

Ömür boyu mutluluk için...

En hayati duygu sevgi ve merhamettir...

Kabul: Genel olarak varlığı ve özel olarak eşi, olduğu hâliyle kötü görmemek, olumlu tarafları görebilmektir.

Saygı: Karşısındakine değer vermek ve bu değeri ifade etmektir. Çiftlerin birbirlerine gösterdikleri karşılıklı saygı, ilişkiyi çok daha doyumlu bir hâle getirir.

Dikkat: Karşısındakinin düşüncelerini anlamak, onun ilgi alanlarına eğilmek ve dünyasına girebilmek.

Takdir etmek ve onaylamak: Eşine duyduğu minnettarlığı ve müteşekkiriği, kelimeler ve davranışlarla yansıtabilmek. Olumlu düşünmek ve konuşmak.

Destek: Herhangi bir problem veya güçlük karşısında eşinin yanında olmak, ona destek vermek.

Cesaretlendirme: Bir amaç doğrultusunda olumlu

yönde destekleyici ve teşvik edici olmak.

Güvenlik ve huzur: İlişkide istikrarlı bir uyumluluk sergilemek, zarar vermeyeceğini ve zarar görmeyeceğini bilmek.

Teselli etmek ve empati: Kullanılan kelimeler, yansıtılan duygular ve dokunma yoluyla yanında olduğunu, onu anladığını hissettirebilmek ve gerektiğinde müşfik bir şekilde avutabilmek.

Evliliğin dinamitleri / Evlilik ilişkisini bozan nedenler...

- Konuşma ve kendini anlatmada ve samimiyetle dinlemede yetersizlik,
- Sorunlar sonrasında uzlaşma becerisinin gelişmemiş olması,
- Kayınvalide/kayınpeder-gelin sorunları,
- İlgi eksikliğine bağlı duygusal tatminsizlik,
- Cinsel konularda yetersizlik ve taraflardan birisinin isteksizliği,
- Maddi konularda var olan anlaşmazlıklar,
- Senin paran, benim param şeklinde düşünme,
- Akraba ilişkilerinde yakın veya uzak davranma,
- Her konuda sürekli tartışma ve fikir ayrılıkları,
- Çocukların yetişmesiyle ilgili farklı tutum gösterme,
- Eşe karşı sürekli eleştiri hâlinde olma,
- Tartışmalar sonrası uzun küslük dönemleri,
- Olumsuz yaşanmışlıkları sürekli gündemde tutma çabası,
- Karşı tarafın ailesini beğenmeme küçük görme,
- Alkol ve madde bağımlılığı,
- Her türlü fiziksel ve psikolojik şiddet,
- Güven duygusunun zedelenmesi,
- Eşlerden birisinin flörtö yakın olması ve aldatma.

Cep Telefonlarındaki Mikroplar Sağlığımızı Tehdit Ediyor

Gündelik yaşamda kirli yüzeylere en fazla dokunan ve en çok kirlenen organların başında ellerimiz gelir. Düzenli olarak yıkanmadıkları sürece ellerimizin, pek çok hastalığa davetiye çıkaran mikroorganizmaları barındırdığını unutmamak gerekiyor. Zira gün içerisinde (neredeyse) elimizden hiç düşürmediğimiz cep telefonlarının yaydığı ısı ve sinyaller, hatta kılıf içerisinde kapalı tutulması bile bakterilerin kolayca çoğalmasına; sonrasında zararlı bu mikropların eller yoluyla vücudumuza nüfuz etmesine zemin hazırlıyor. İngiltere'deki Surrey Üniversitesi Mikrobiyoloji bölümü uzmanlarının konuyla ilgili araştırmaları; özellikle dokunmatik ekranlı telefonlara yerleşen bakterilerin, tuvalet sifonları ve vanalarına oranla 18 kat daha fazla bakteri taşıdığını ortaya koyuyor. Üstelik bu yerlere günde sadece birkaç kez ihtiyaç duyarken telefonlarımızı elimizin altından eksik etmiyoruz. Bir ayakkabı tabanından çok daha fazla bakteriye ev sahipliği yapan cep telefonlarının sağlığını tehdit etmemesi için uzmanlar; kullandığımız eşyaların kirli olup olmadığına dair -denge- hassasiyetin ve -gerekli- temizliğin sağlanmasını, başka kimseler tarafından dokunulmasına izin verilmemesini alınacak tedbirler arasında sıralıyor.

Evinizdeki Fazla

Eşyalardan

Kurtulun

Popüler kültürün maddi ve manevi değerlerimize etkileri gün geçtikçe artıyor... Bireyler, görsel ve işitsel medyanın, büyük alışveriş merkezlerinin karşı konulamaz cazibeleri karşısında âdeta çaresiz kalabiliyor. Ve zaman içerisinde ne yazık ki tüketim çılgınlığının bir parçası hâline gelebiliyor. Kur'an ve sünnetin bizleri hayra, güzelliğe götüren tavsiyeleri de dikkate alınmadığı takdirde, insanoğlunun zaaflarından biri olan 'fazla mal sahibi olma' duygusu benlikleri esir alıyor. Böylece bireyler gösteriş meraklısı kimseler hâline dönüşebiliyor. Dinimizce uygun görülen davranışları hatırlayıp, bununla ilgili hassasiyetlerimiz tekrar gün yüzüne çıkarıldığında yapılabilecek şüphesiz en anlamlı ve en hayırlı iş; dolap ve raflarda beklettiğimiz ve sırf modası geçtiği için âdeta tedavülden kaldırdığımız yeni giysilerimizi, bunlara hiç sahip olamamış ihtiyaç sahibi kimselerle paylaşmak olsa gerek. Bizler bizzat ulaştıramasak da yardım kuruluşları veya belediyelerle irtibat kurarak kullanmadığımız fazla eşyalarımızı dağıtabilir; böylelikle salih ameller işleyerek, toplumsal dayanışmaya da katkı sağlayabiliriz. Elbette bundan sonra yapacağımız alışverişlerimizde daha dikkatli davranarak; hem ekonomik açıdan giderlerimizi azaltabilir hem de israftan kaçınmanın verdiği mutluluğu yaşayabiliriz.

Hurmanın Faydaları

Saymakla Bitmiyor

On bir ayın sultanı mübarek ramazan, her yıl olduğu gibi bu yıl da eşsiz güzellikleri, sonsuz bereketiyle hanelerimizde, ailemiz ve dostlarımızla birlikte yaşanmaya devam ediyor... Kulluk şuurunu derinden hissettiğimiz bu güzel ayda, iftar sofralarının vazgeçilmez lezzetlerinden hurmanın faydalarına değinmeden geçmek olmaz. Zira yapılan araştırmalar, besleyici değeri oldukça yüksek olan hurmanın, en temel vitaminler ve mineraller açısından da son derece zengin olduğunu ortaya koyuyor. Şeker dolu, tam bir besin deposu olan hurma, hafızayı geliştiriyor, kolesterolü düşürüyor, kanser önleyici antioksidanları ihtiva ediyor, bebeklerin beyin gelişimine önemli katkılar sağlıyor. Lif oranının yüksek olması dolayısı ile de sindirim sistemini düzenlerken, göz sağlığının korunmasına da yardımcı oluyor. Uzmanlar, hurmanın her daim tüketilmesi gereken bir meyve olduğunu ancak diyabet hastalarının bu meyveyi dikkatle yemeleri gerektiği hususunu önemle hatırlatıyor.

Akrabalık İlişkilerimiz

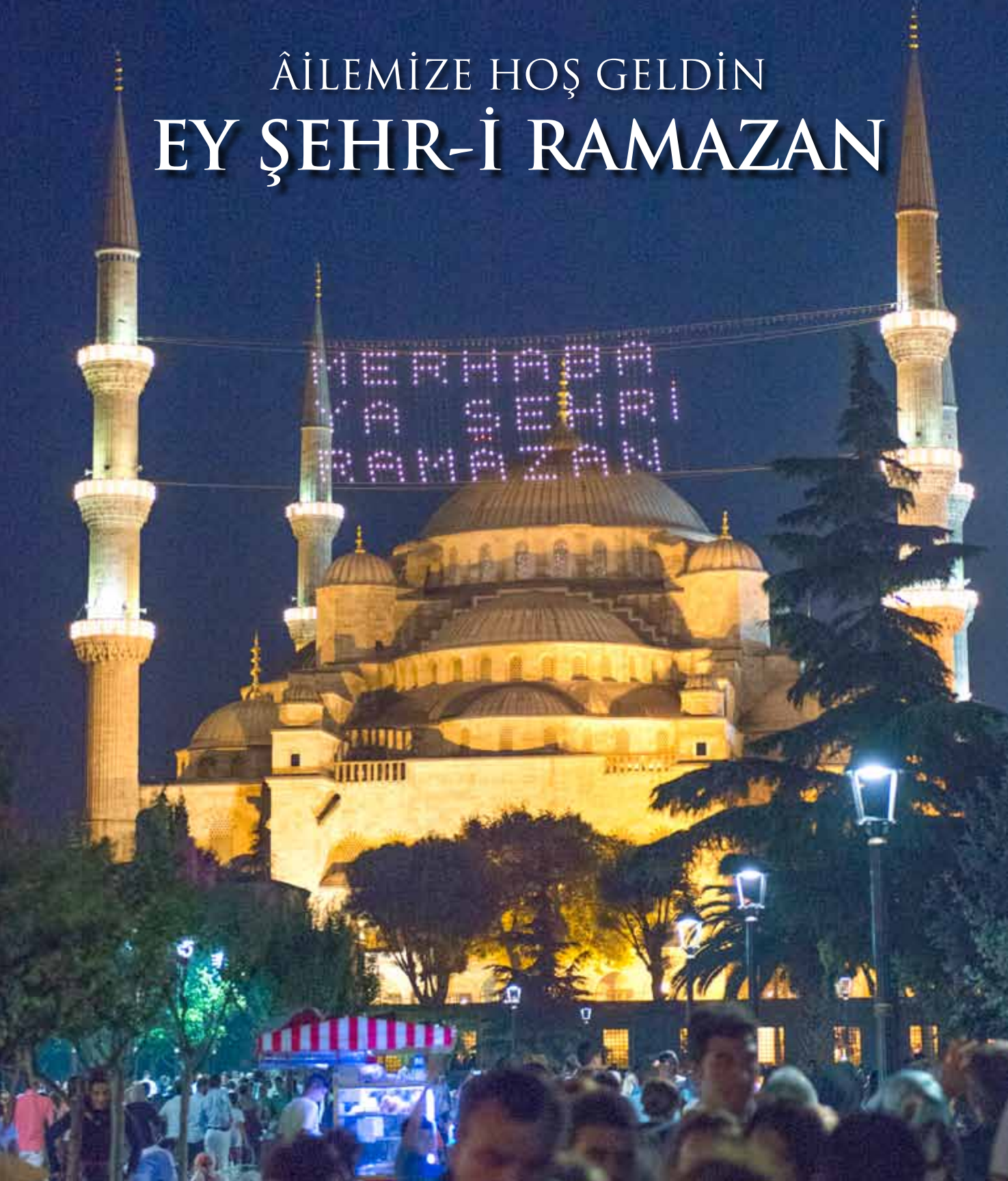
Hep Daim Olsun

Geleneksel aile yapımızın temel değerlerinden olan akrabalarımız, acısıyla tatlıısıyla hayatı birlikte omuzladığımız, varlığıyla bizlere güç veren ve 'geniş aileyi' ayakta tutan yapıtaşlarıdır. "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder..." (Nahl, 16/90.) ayetinde ve "Kim rızkının bollaştırılmasını yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ile irtibatını sürdürsün!" (Buhari, Edeb, 12.) hadisinde de belirtildiği üzere dinimiz aileyle bağların devam ettirilmesi hususunda devamlı tavsiyelerde bulunur. Her ne kadar, ülkemizde 1950'ler ve sonrasında görülen yoğun şehirleşme, göç vs. etkisiyle geleneksel aile yapısı, yerini çekirdek aile düzenine bırakmış olsa da konuyla ilgili araştırmalar, ailelerin akrabaları ile iletişime devam ettiğini bir kez daha gözler önüne seriyor. Zira geçtiğimiz aylarda açıklanan

'TÜİK İstatistiklerle Aile 2013' verilerine göre; akraba ilişkilerinden duyulan memnuniyet düzeyi incelendiğinde, gençlerin %83,4'ünün akraba ilişkilerinden memnun olduğu görülüyor. Yaş grupları büyüdükçe duyulan memnuniyet oranının arttığı, yetişkinlerde bu oranın %84,9, yaşlılarda ise %90,5 olduğu gözlemleniyor. Ailemiz ve akrabalarımızla kurduğumuz ilişkilerin, birlik ve beraberlik içinde hep daim olabilmesi ümidiyle...

ÂİLEMİZE HOŞ GELDİN EY ŞEHR-İ RAMAZAN

Birlikte yapılan işler, gönülleri birleştirir, ülfet ve muhabbeti artırır. Bu bakımdan evde huzur ve ülfeti temin etmek için, ramazan-ı şerifi bir büyük fırsata dönüştürmek mümkündür.

Bizleri, özlenen ve beklenen kutlu misafirimiz ramazan-ı şerifle buluşturan Rabbimize hamdolsun. Bu bereket ve rahmet dolu günler, hiç şüphesiz arınma, bağışlanma, kullukta ve insanlıkta seviye kazanma fırsatlarıdır. Biz bu yazıda, aile yuvamıza bir bereket ve huzur aşısı olarak, ramazan-ı şerif membain-dan istifade vesilelerine dikkat çekeceğiz.

Öncelikle şunu ifade edelim ki, Rabbimizin kullarına muamelesi, çoğu zaman onların niyetleri ile doğru orantılıdır. Allah Resulü bu hakikati, “Herkesin eline geçecek olan, niyet ettiği şeydir” beyanıyla haber verir. (Buhârî, Bed’ü’l-vahy 1, İmân 41.) Bu itibarla, bereketli ramazan mevsiminden aile olarak en güzel istifadeyi sağlayabilmek için, ailenin bütün fertlerinin katılacağı bir güzel niyetle bu aya başlamalı. Bu ramazan-ı şerif niyetinin içinde;

- Rabbimizden hem geçmişlerimiz, hem ailemizin yaşayan fertleri hem de gelecek neslimiz için rahmet, mağfiret, cehennemden kurtuluş ve cennet nimetlerine kavuşma niyazı olmalı,
- Allah katındaki değerimizi belirleyen ve daha dikkatli bir dinî hayata yükselmeyi ifade eden “takva” ile tezyin edilmiş bir hayat niyazı olmalı,
- Ve yine bu niyetin içinde gönüllerimiz arasında muhabbet, ülfet ve huzurun artması, maddi-manevi rızıklarımızın bereketlenmesi duası olmalı.

Bir ibadete severek hazırlanmak, onu iştiaqla beklemek, gelişiyse sevinmek ve onu severek ifa etmek, Rabbimizin rızasını celbeden en önemli kalbî edeplerden-dir. Allah Resulünün aylar öncesinden ramazan-ı şerife kavuşma arzusunu dile getirerek: “Rabbim bizi ramazana kavuştur” niyazı (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1/259.) ne kadar anlamlıdır.

Bizler de eşlerimiz ve çocuklarımızla, hiç olmazsa günler öncesinden ramazan-ı şerife yönelik hazırlıkları birlikte planlamayı, aile meclisimizin gündemine taşıyabiliriz. İftar ve sahur alışverişleri, teravihlerin hangi camilerde kılınacağı, iftar davetlerinin nasıl organize edileceği, hangi etkinliklere ve sohbetlere gidileceği gibi daha birçok konu, gündemimiz olabilir. Çocuklarımızın odasına, mutfağını-zın kapısına, bize ramazan-ı şerifi hatırlatan ve ona iştiaqlarımızı ifade eden sözler ya da süslemeler asabiliriz. Bir ramazan feneri oluşturabilir, evimize ait bir mahya bile düşünebiliriz.

Ramazan-ı şerife sevgi gösterilerimizin yanında, ona hürmeti de gündeme almalıyız. Bir arifimizin şu sözü ne kadar ibretlidir: “İbadet insanı cennete götürür; ancak ibadete saygı ve tazim kulu Rabbine götürür.”

Birlikte yapılan işler, gönülleri birleştirir, ülfet ve muhabbeti artırır. Bu bakımdan evde huzur ve ülfeti temin etmek için, ramazan-ı şerifi bir büyük fırsata dönüştürmek mümkündür. Alışverişlere beraber çıkmak, iftar sofrasının hazırlanmasında herkesin bir rol alması, camilere ve hususiyle teravihlere birlikte gitmek, yine birlikte Kur'an ve hatim saati oluşturmak, sahurları ihmal etmemek, bu gayeyi gerçekleştirme adına ne güzel fırsatlardır.

İçimize ramazan neşesini dolduracak ve evimizi gül bahçesine çevirecek en önemli faaliyetlerden biri de hiç şüphesiz akrabaya, dostlara ve yoksullara iftar ettirmek ve sofralarımızı açmaktır. Üzülerek ifade edelim ki, çağın hastalığı olan ferdileşme ve yalnızlaşma illeti, Müslüman aileyi de bu anlamda etkilemiştir. İftar ettirmeyi nimet bilmek yerine külfet görmek, esasen ne büyük bir gönül kuruluğudur. Bu hastalığın yaygınlaşmasında, iftarlarda çeşit çokluğunun gerektiği algısı tesirli olmuştur. Bu algı, külfeti artırmış ve iftar ikramının güzelliğini ortadan kaldırmıştır. Bir hurmayla da olsa iftar ettirme nebevî tavsiyesinin yerine, ziyafet sofraları gerektiği anlayışı yerleşince, işte bu acı sonuç ortaya çıkmıştır. Hâlbuki ailede iftar vermenin, aile fertlerine ve eve yükleyeceği huzur ve bereketi, bir başka şeyde bulmak mümkün değildir. Özellikle çocuklarımız üzerinde müspet anlamda en etkili tesir, bu iftar sofralarıdır. Hem iftar vermek ve hem de akraba ve dostların iftarlarına misafir olmak, çocuklar için unutulmaz hatıralardır. Din ve dine ait her şeyi sevdirmeye vesileleridir.

İftar ve sahur sofralarında, tüm aile fertleriyle birlikte olmak, beraberce ezanı beklemek ve sonunda yemek duamızı yaparak hep birlikte "âmin" demek ne güzel manevi ve lahuti zevklerdir. İşimiz ve konumumuz gereği, bazı iftarlara katılmak zorunda olsak bile, ailemizle daha fazla iftar yapmayı planlamak, ailenin geleceğine bir huzur yatırımdır.

Namazları cemaatle kılmaya özen göstermeli. Teravihleri bir an önce bitirme telaşı sergileyen kimselerin arkasında namaz kılmak, içimize huzur vermeyecektir. Bu bakımdan büyük bir zevk ve şevkle namaz kılınan camiler hususiyle tercih edilmelidir. Teravih namazı sonrası, çay, tatlı, meyve, dondurma ve meşrubat gibi bir ikramı hep birlikte almalı ve günü neşeyle tamamlamalıdır.

Şehrimizde, mahallemizde veya köyümüzde düzenlenen, ruhani neşemizi artıracak ramazan etkinliklerine de ailece katılabilmeliyiz. Bunlar küçük şeyler değildir. İşin sırrı ve zevki bu detaylarda gizlidir.

Cömertlik her zaman güzeldir; ama ramazan-ı şerifte daha bir güzeldir. Efendimiz'in (s.a.s.) bu ayda esen yelden çok daha cömert olduğunu Hz. Aişe annemiz bize naklederler. Öyleyse aile reisleri bu ayda, hem aile fertlerine hem de muhtaçlara karşı çok daha cömert olabilmelidirler. Cömertlik güzel ahlakın anasıdır, denilmiştir. Cömertlik şefkat ve merhametin dışı yansıyan en önemli nişanlarıdır. Şefkat ve merhametin olduğu yere ise ilahi rahmetin tecelli edeceği şüphesizdir.

Kadir gecesi ve bayrama da çok özel hazırlanmalıdır. Bayramları tatil gibi değil, akraba ve dostlarla buluşulan, sıla-i rahim ve kardeşlik ibadetinin doyasıya yaşandığı içtimai bir ibadet olarak görmelidir.

Netice olarak ramazan-ı şerifi, "Ailemize hoş geldin, safalar getirdin" diye karşılayabilmeli, tadına vararak doyasıya yaşamalı ve "İnşallah seninle yeniden, yeniden buluşuruz" diye bitirebilmelidir.

Dört Duvar Arasında Kur'an Okunmaz...

Kur'an okyanusunun kenarında gezen herkes, elindeki kabın vüsatınca beslenir. "Kabım küçük" diye üzülme, bazen oradaki bir damla okyanuslara bedel olur.

Daha doğrusu okunamaz. Kur'an, satırlardan sadırlara maharetle süzülen muhteşem kitap buna izin vermez çünkü... Diyelim evde, iş yerinde, yolculukta, "Biraz sohbet edelim onunla, ağzımızın/ruhumuzun tadı yerine gelsin" deyip açtınız Kelam-ı Kadim'in kapağını... Bir de bakarsınız artık okumaya başladığınız o mekânda değilsiniz. Sanki bir zaman tüneline, bambaşka zamanlara düşürmüşünüz yolu...

Mübarek elleriyle cansız bir bedene dokunup onu Allah'ın izniyle diriltten İsa'nın hemen yanı başında, ölü yakınlarının sevinç gözyaşlarına tanık olur Kur'an okuyucusu.

"Vücudunu kurt yiyen,

Kurt yedikçe şükreden

Belalara sabreden Eyüp peygambere", ("Hor bakma sen toprağa/Toprakta neler yatur" dizeleriyle başlayan olağanüstü şiiriyle peygamberleri ve kendisinden önceki bütün güzel canları hayatına davet eden Koca Yunus'a selam olsun.) 'geçmiş olsun'a gider.

"Yusuf'un yavi kılan,

Kurt ile davi kılan,

Ağlayıp gözsüz kalan Yakup Peygamber'in" omzuna usulca dokunup bir mendil uzatmak gelir içinden...

Müminleri savaş mevzilerine yerleştirmek için evinden tam adımını attığı anda güzel peygamber... Akşam yemeğine davet ettiği arkadaşları yemekten sonra dağılmayıp uzun uzun oturunca:

"Eve gidince ne yaparsınız?

- Yatarız.

Siz gitseniz biz de yatarız" diyemeyen can Ahmed'in bakışlarından süzülen yorgunluk...

Böyledir, çünkü bu hikâyeleri yazılı bir metinden okumanın çok ötesinde bir boyut söz konusudur. Kur'an okuyucusu bütün bu davaların sadece seyircisi değil, müdahil tarafıdır, "dağlarla taşlarla Mevla'yı çağıran" Davud'la bir ilahi tutturur, Süleyman'la birlikte cins atların boyunlarını okşar. Bu iş ta "cennette" Âdem'e kadar varır.

Geçmişe yolculuk böyle doyumsuz anlar/anılar oluştururken bir anda, gerçekten de bir anda, Araf'ın burcuna oturtulur Kur'an okuyucusu... Kıyamet kopmuş, hesap görülmüş, herkes yerine yerleşmiş... Bu garibanlar ise tam ortada... Hem cenneti hem de cehennemi görabiliyorlar.

**Araf'ın burcuna oturtulur
Kur'an okuyucusu... Kıyamet
kopmuş, hesap görülmüş, herkes
yerine yerleşmiş... Bu garibanlar
ise tam ortada... Hem cenneti
hem de cehennemi görabiliyorlar.**

Yine bir anda... Sadece bir anda... Güneş, ay, yıldızlar, hayvanlar, yerin altı ve üstündeki, suyun altı ve üstündeki, gökteki her varlık, o varlıklardan elde edilen her tür eşya, serapa insanın ayakları altında, Kur'an okuyucusunun da gözleri önünde... Bunlar aracılığıyla, "ben seni unutmam, sen de Ben'i unutma" diyen Rahman'ın şefkati okuyucuyu sarar, sarmalar.

"Yol gösteren" bir kitabın olmazsa olmazlarından olmak üzere, "nasıl" sorusuna cevap veren, okuyucusuyla konuşan Kitab'ın deniz feneri mesabesinde yönlendirmeleri...

Namaz kıl, bunun için önce abdest al, nasıl mı? Bak, şöyle...

Bir yakını kaybettin öyle mi? Başka kimler kaldı ardında senden başka? Mal varlığı ne âlemde, borcu, vasiyeti? Şöyle paylaştı o halde, her durumda mevtanın anasını-babasını sakın unutma, aman ha!

Evleniyorsun, öyle mi? Mübarek olsun. Aman, mehir konusunda çok özen göster, bu önemli... Niyetini temiz tut!

Boşanıyor musun? Yine mübarek olsun, iyi düşünmüşsündür herhâl... Hayat bu, olmasa iyi ama oluyor işte... Niyetini yine temiz tut! İddete özen, mehire de. Zarar vermek yok, görmek de... Hele çocuklar... Onları bu süreçten hasar almadan çıkart, aksi takdirde hesap ağır olacak, unutma. Çünkü bunlar Allah'ın hududu, aşarsan yatarsın.

Bütün bu sahneler, renkler, kokular ilginizi çekmediyse yazının kalan kısmını okumanıza gerek yok. Ama bu sınırsız gezi hâli size cazip geldiyse şunu duymanız lazım: Bu yolculuğa çıkmak, uzun hazırlık evreleri istemiyor. Yükte hafif, pahada ağır bir derin talebi var bu kitabın: Gözünü, gönlünü, zihnini

ni, bütün yeteneklerini sonuna kadar aç ve öylece gel... Gerisini bana bırak... Kafan karışırsa, anlayamazsan o zaman da bir bilene sor. Bu koşulu yerine getirenlere söyleyecek çok şeyi var Kur'an'ın çünkü insana dününü, bugününü, yarınını anlatan bu kitap - adı üzerinde- okunmak üzere indirildi.

Her zaman, ama özellikle Kur'an'ın doğum gününü içinde barındıran Kur'an ayı ramazanda bir kaç küçük adım -bittecrübe sabit- çok bereketli farkındalıklara kapı aralar:

* Kur'an okyanusunun kenarında gezen herkes, elindeki kabın vüsatınca beslenir. "Kabım küçük" diye üzülme, bazen oradaki bir damla okyanuslara bedel olur.

* Bu alanda aza çoğa bakma! Ramazan ayında her gün sadece tek bir ayetin ne dediğini öğrenmek bile, muhteşem bir birikimin nüvesini teşkil edebilir.

* Kur'an okumak çok basamaklı bir süreç. Son basamağı asla göremeyeceksin bunu bil ama yürümekten de asla vazgeçme. İlk basamak Kur'an'ı kurallarına uygun olarak güzelce okumak. İkinci-

si lafzen ne dediğinin farkına varmak. Okunanlar üzerinde işlem yapmak, dersler çıkarmak... Basamaklar böylece yükseliyor...

* Kur'an'ı okurken bir cümle, bir hüküm gönlünü derinden yakalayıverdi. Durdun kaldın öylece... Ama sonra üzerinden zaman geçti, unuttun sanki onu. Korkma, bu her Kur'an okuyucusunun başına geliyor. Bu kitabın tasarımı biraz farklı, alışık olduğun giriş-gelişme-sonuç örneği çoğu yerinde yok, konudan konuya konar gibi bir hâli var ya, ondan. Tasalanma, o ayet senin gönlüne yerleşti, ihtiyaç anında nasıl da konuşabilecek imdada, dene bak, denemesi bedava.

* Bir de bu durumun tersi var. Üç kere, beş kere okudun aynı sureyi... Bir sonraki okuyuşta sanki o ayetle ilk defa karşılaşmışsın gibi hissettin. Artık onu inceden inceye anlamak sana ait. Bu hâl, ömrün son nefesine kadar döne döne Kur'an'ı okuma zorunluluğunun, onu başucu kitabı yapmanın da en önemli sebeplerinden biri.

Hz. Peygamber, Kur'an okumayı yolculuk terimleriyle tanımlıyor ve bu yolculuğa heveslenenlere "müjdeler olsun" diyor. O hâlde, haydi, size de iyi yolculuklar...

Aynı Zaman Aynı Minval Üzere

Başlangıcıyla cennet kapılarının açıldığı Resûlullah (s.a.s.) tarafından müjdeleyen (Buhari, Savm, 5.) ramazan ayı, Müslümanlar için amel defterinde tertemiz bir sayfa açma imkânıdır. Ebu Hüreyre (r.a.), Hz. Peygamber'in onları ramazan gecelerini ihya etmeye teşvik ettiğini, bu geceleri ihya edenlerin geçmiş günahlarının affedileceğini bildirdiğini nakletmektedir. (Buhari, Teravih, 1.) İmam Nevevi, ramazan gecelerini ihya etmeyi teravih namazlarına devam etmek şeklinde şerh etmekte (Sahihu Müslim bi şerhi'n-Nevevi, el-Matba'atü'l-Mısriyye, Kâhire, 1929, c. VI, s. 39.), ramazanla ilgili hadislerin tamamı bir arada değerlendirildiğinde oruç, namaz, Kur'an kıraati, sadaka, itikâf ibadetleri ile fırsat bilinmesi gereken bir zaman dilimi tasviri ortaya çıkmaktadır.

Ramazan ayını müminler için bir fırsat kılan en önemli hususiyet; elbette Kur'an'da bin aydan hayırlı olduğu bildirilen Kadir gecesinin bu ayda, bilhassa son on gününde aranmasını bildiren hadislerdir. (Buhari, Fadlu leyleti'l-kadr, 3.) Böylece, ramazanın her gecesinde geçmiş günahların affedilmesi müjdesine mazhar olma imkânına sahip Müslüman-

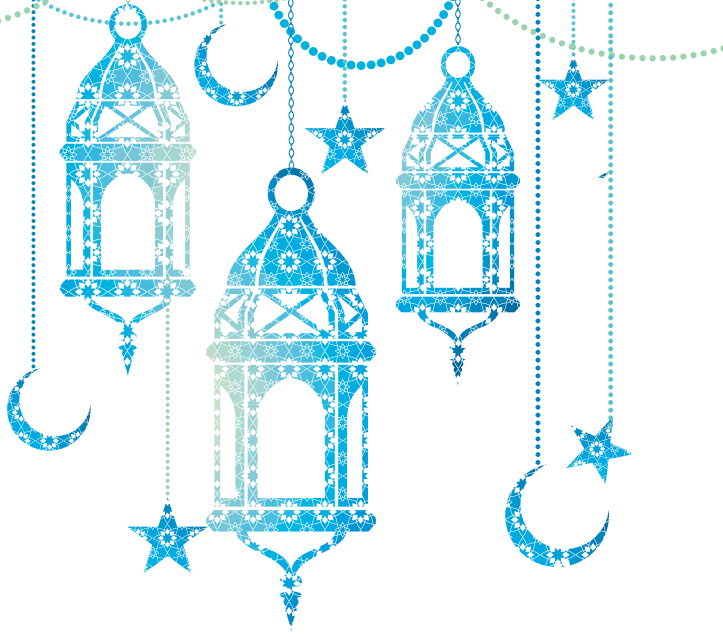
ların önünde yeni bir imkân sayfası açılmakta; "Elvedâ yâ şehri Ramazan" şeklinde uğurlanmaya başlanan rahmet ve mağfiret ayının başını ve ortasını yeterince değerlendirmediklerini düşünenlere itikâf ve kadir gecesini kapıları açılmaktadır. Şüphesiz bu nedenlerle Müslümanlar, recep ayı ile başladıkları manevi cihetten yenilenme yolculuğuna, Efendimizi takip ederek; şaban ayında tuttıkları nafile oruçlarla (Buhari, Savm, 52.) devam ederler ve söz konusu yolculuğun ramazan durağında yine ona (s.a.s.) uyararak diğer aylarda görülmeyen bir gayret içine girerler. (Buhari, Fadlu leyleti'l-kadr, 5.)

Müslümanların asıl imtihanı, üç aylarda ulaştıkları şuur seviyesini yılın geri kalanında muhafaza etmek noktasında ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan Efendimizin şevval orucuna teşviki (Müslim, Siyam, 1164.), ramazanda kazanılan manevi seviyenin devam ettirilmesinin gerekliliğine bir işaret, ramazanın tamamlanmasıyla her şeyin bitmediğine dair bir nevi hatırlatma olarak da kabul edilebilir. Zira oruç sadece ramazan ayında tutulmadığı gibi; itikâf, sadaka, Kur'an kıraati ve nafile namazlar da yalnız ramazanda gerçekleştirilen ibadetler değildir.

Hatta bazı ulema, kadir gecesini dahi yılın her gecesinde aramak gerektiği görüşündedir.

Esasen Hz. Peygamber (s.a.s.), ibadetlerin en faziletliilerinin az ama devamlılarının olduğunu söyleyerek (Buhari, Libas, 43.) ibadette süreklilik gerektiğini öğretmiştir. Çünkü yalnız ibadetler değil, ahlak dahi fiillerin istikrar kazanmasıyla ortaya çıkmakta, dolayısıyla iyi bir mümin olma noktasında alışkanlık hâline getirilen davranışlar önem arz etmektedir. Bir davranışın süreklilik kazanmasında; fıtrata uygunluğu, zorlayıcı olmaması, davranışın kendisinden öğrenileceği birisinin varlığı, erken yaşlardan itibaren uygulamaya başlama gibi amiller etkilidir. Hz. Peygamber'in hadislerindeki fıtrat vurgusu, kolaylaştırıcı olmayı tavsiyesi, kendisinin bir muallim ve müeddib olması, Yüce Allah'ın müminlere yalnızca bir Kitap indirmekle kalmayıp, onu beyan edecek, kendisine tâbi olunacak bir peygamber gönderme lütfunda bulunması, Efendimizin -namaza erken yaşlarda alıştırmaları dâhil- çocukların yetiştirilmelerine yönelik tavsiyeleri, âdeta bir resmin parçaları gibi birbirini mükemmel şekilde tamamlamakta ve edinilen bir hayat tarzı olarak İslam'a işaret etmektedir.

Ramazanda ulaşılan manevi seviyeyi her an aynı derecede muhafaza etmek mümkün olmayabilir. Fakat önemli olan zaman zaman zayıflayan maneviyat bağlarının tamamen ortadan kalkmamasıdır. Nitekim Kur'an'da müminleri orta bir ümmet olarak tavsif eden (Bakara, 2/143.) Yüce Allah'ın, hiç günah işlemeyen değil günah işleyen fakat tövbe ederek mağfiret edilen bir ümmet irade buyurduğu Resûlullah (s.a.s.) tarafından bildirilmektedir. (Müslim, Tevbe, 2748.) Günahın ardından hemen tövbe edebilmek için Müslümanın belirli bir bilinç düzeyine ulaşması gerekir. Zira Kur'an'da bu tür bir gafletin neticesinde Yüce Allah'ı unutan kişinin belirli bir süre sonra kendi benlik bilincini de kaybedeceği uyarısı yapılmaktadır. (Haşır, 59/19.) İnsanın belki en büyük imtihanı unutkanlıktır ve bu nedenle sürekli teyakkuz hâlinde olması gerektiği Hz. Peygamber'in "Allah'ım beni göz açıp kapayıncaya kadar nefsimle baş başa bırakma" şeklindeki duasından anlaşılmaktadır. (Ebu Davud, Edeb 110.)

Zamanın çok hızlı aktığı bir dönemde yaşayan günümüz Müslümanları, kendilerine Allah'ı ve kendilerini unutturacak meşguliyetlerine gark olmuşken, bir an için durup düşünme/tefekkür imkânını yıl içerisinde üç aylarda, gün içinde namaz vakitlerinde bulmaktadırlar. Namazını kılmak için seccadesini serdiği andan itibaren Müslüman, hiç olmazsa kısa bir süreliğine etrafındaki karmaşadan uzaklaşmakta, Yüce Allah'ın huzurunda secde ederek kendine gelmekte, bir bakıma tekrar kendini bulmaktadır. Esasen namazlar, içinde bulunulan vaktin bilincine varmayı sağlamaları açısından ihsan ve takva kavramlarıyla birlikte düşünülmelidir. Ayrıca ramazandaki mağfiret müjdesine benzer şekilde Efendimiz beş vakit namazın, arasındaki günahlara kefareti olduğunu haber vermektedir. (Müslim, Taharet, 233.) Dolayısıyla Müslümanlar için yalnız yılın bir ayında değil, her gün beş kere yeni bir başlangıç yapma imkânı mevcuttur.

Alışkanlık kazanmak veya alışkanlıkları pekiştirmek cihetinden, çeşitli ibadetlerle ve bilhassa oruçlu olmanın gerektirdiği ahlakla geçirilmiş ramazan ayı, müminler için elbette yılın en önemli dönemidir. Fakat pazartesi-perşembe günlerini oruçlu geçiren, günde defalarca istiğfar eden, namaza "gözümün nuru" diyen Hz. Peygamber (s.a.s.), müminlere hayatta ve ibadette sürekliliği öğretmektedir. Hızın ve yeninin değerli olduğu modern dönemde Müslümanlar teenninin ve sünnetin/sürekliliğin kıymetinden gafil olmamalıdır:

"Biz kirli ve temiz çamaşırları

Aynı zaman aynı minval üzere katlarız

Biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız."

(Sezai Karakoç)

GENÇLERE SORDUK...

Evlilikle ilgili beklentileriniz nelerdir? Size göre ideal eş nasıl olmalıdır? Sizce evlilik kurulurken aile ne kadar müdahil olmalıdır?

Sibel Ekinçi (23)

Bana göre ideal eş, her şeyden önce kendisine dinî vasıfları yükleyen ve bunları gerek bana gerek -varsa- çocuklarımıza- örnek oluşturabilecek şekilde olmalıdır. Aile, önceki hayatımızda önem teşkil ettiği gibi evlendikten sonraki hayatımızda da önem teşkil eder. Onların bilgi ve tecrübelerinden elbette yararlanmak gerek. Fakat eşimle aramızdaki hususi konuları, aileyi çok dâhil etmeden çözmekten yanayım ve bunu bizzat yaşayıp tecrübe etmek isterim.

Özlem İnci (22)

Gerçek manada sevmek ve sevilmek, bir bütün olmak isterim. Birlikte olacağım eş; sorumluluklarını yerine getirmeli, hayatın sadece sefasında değil cefasında da yanımda olmalıdır. Bana karşı sadık olması ve Allah korkusu olması önceliğimdir. Maddi yönden de eşit olsun isterim. Bana beni farklı ve özel hissettirecek birisiyle bir yuva kurabilirim. Bir evlilik kurulurken aile ne çemberin içinde ne de dışında olmalıdır. Bana ve evleneceğim kişiye çok müdahale edilmesini istemem açıkçası.

Merve Nur Özkan (20)

Benim için dayanışma; sevgi, saygı ve samimiyet duygularının her zaman taze kalması ve devam edebilmesi çok önemlidir. Ailesine yeri geldiği zaman kalkan olan bir eşim olmasını isterim. Beni; kültürlü, yeniliklere açık, ileri görüşlü ve sağlam duruşlu birisiyle yapacağım birliktelik mutlu kılar. Ailem, senelerin verdiği tecrübeler ve olgun düşüncelerinden dolayı elbette müdahil olmalı. Fakat bunun aşırısı, evlenecek bireyleri bunaltmaktan ileriye gidemez bana göre.

Hilal Alev (21)

Huzuru ve mutluluğu yakalayabileceğim bir evlilik, beklentimdir. Eşimin dürüst, sadık ve güvenilir olması en önemli kıstastır bana göre. Karşılıklı anlayış devam ettiği sürece, mutlu bir birliktelik yaşanır. Ailemin fikirleri elbette önemlidir, ancak iki şahıs birbirini gerçekten sevmişse ailelerin karışmasını pek uygun bulmam. Çünkü yapacağımız evlilik, eşimle benim aramdadır. Ailemin çok fazla müdahil olmasını istemem.

UZMANINA SORDUK...

Nazlı Özburun

Uzman Aile Terapisti

Evlilik, evlenecek kişi ve aileler için önemli bir karardır. Ancak fiziksel, duygusal, ekonomik yönden hazır olunmadığında sadece anlık duygulanmalar ve en başta sadece aşkın büyüme kapılarak yapıldığında uzun vadede çözülemez sorunlar doğurabilir. Evlilikte öncelikle bireyin evlilik yaşına gelmiş ve evliliğin gerektirdiği asgari donanımına sahip olması gerekmektedir.

Evlilik iki kişilik olsa da bireylerin birer anne babaları vardır ve evlenecek gençler genelde bunu göz ardı ederek, evlendikleri kişinin aileden apayrı bir kişi ve kişilik olduğunu düşünme eğilimi gösterirler. Oysa başlangıçta

kişiler kendilerini nasıl tanımlarlarsa tanımlasınlar soya çekim diye bir şey vardır.

Sadece kişiye âşık olmak ve gerisini teferruat olarak görmek bir dizi sorunun yaşanmasına neden olur. Ailelere bakılarak hayat görüşlerinin, maddi yapılarının, eğlence anlayışlarının uç noktalarda farklı olmamasına dikkat edilmelidir.

Maddi durum, dinin algılanışı ve yaşamdaki görünümü, geleneksel değerlere bağlılık, güzellik denkliği, yaşların birbirine yakın olması ve ahlak gibi noktalarda denk olmak gibi başlıklara özenle bakılmalıdır. Denk olmayan

ANNE-BABALARA SORDUK...

Çocuğunuzun evliliğe yönelik beklentilerini nasıl buluyorsunuz? Evlilikle ilgili çocuğunuzla anlaştığınız veya anlaşılmadığınız hususlar nelerdir? Çocuğunuzun aday belirleme aşamasında hangi noktalarda müdahil olursunuz?

Kevser Aksoy (45)

Ben çocuğumun, evlilikten beklentilerini doğru bulmuyorum. Çünkü kızım, bu devirde özellikle maddiyatın ön planda olması gerektiğini düşünüyor. Bu yüzden ona bazı noktalarda müdahil olmam gerektiğini düşünüyorum. Ben özellikle İslam'ı yaşama gayretinde olan bir eşinin olmasını tercih ederim. Çünkü maneviyatı güçlü olan bir eş, maddi durumu çok iyi olmasa da idare edip sabır gösterebilir. Hz. Muhammed (s.a.s.) de eş tercihi hususunda güzellik, maddiyat ve iyi huyluluk içerisinde iyi huylu olanının önceliğimiz olması gerektiğini buyuruyor.

Hasan Arslan (48)

Oğlum çok değişik hülyalar içerisinde ve bunu anlayabiliyorum. Ancak çok fazla beklenti içerisine girdiğini görüyorum. Yaşadığım tecrübelerle dayanarak, düşünceleri umduğu gibi çıkmadığı takdirde üzüleceğini düşünüyorum. Oğlumun eş seçiminde yaşam standardı bizim beklentilerimiz ve isteklerimiz doğrultusunda değil. Maddiyata dayalı şeyler onun için çok önemli. Seçeceği eşin güzel, marka giyinen, iyi bir okul okumuş ve iyi bir iş sahibi birisi olmasını istiyor. Evlilik evcilik değil. Bu yüzden ailemizin yaşam tarzına uygun olması, manevi yönü güçlü ve saygılı kişileri seçme noktasında karışırım ve onunla denk olmasını isterim.

Yusuf Ziya Keskin (51)

Çocuğum genç olduğu ve olaylara duygusal baktığı için beklentilerini doğal karşılıyorum. Ancak daha akılcı ve seçici davranmasını, anne babasının düşüncelerine itibar etmesini beklerim. Evlilik yaşı konusunda anlaşıyoruz. Ancak iş olmadan eş alma isteği konusunda anlaşamıyoruz. Seçeceği eşin inançlı olmaması, ailemize uygun bir hayat tarzına sahip olmaması, hoşgörülü ve anlayışlı olmaması durumlarında müdahil olurum.

Murat Korkmaz (42)

Çocuğumun her şeyin tozpembe olacağına fazla inanması beni endişelendiriyor. Karşı tarafı temel ahlak kurallarına göre değerlendirmesi hususunda anlaşıyoruz. Anlaşılmadığımız husus; eve alınması düşünülen eşyalar da gösterişe ve pahalıya kaçılması. Evlilik kararı aldıkları zamandan düğüne kadar geçecek zamanda müdahil olurum. Zira bu süreç büyükler tarafından iyi yönetilmediği zaman, büyük sorunlara ve ayrılığa sebep oluyor.

evliliklerde, uzun vadede denk olmayan tarafın aleyhinde değersizlik duyguları yaşanmakta ve sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Aileler, çocuklarını yetiştirirken verdikleri değerlere güvenmelidirler. Eğer eş seçimi döneminde çok fazla müdahil olurlarsa çocuklarıyla yoğun çatışmalar yaşayabilirler. Aileler süreci takip etmeli ve evlatlarına gördüklerini ve düşündüklerini uygun bir üslupla söylemenin yollarını bulmalıdırlar. "Sen delirdin mi? Bizim aileye uymaz" diye söze başlamak yerine: "Evladım, iyice düşündün mü, bizim ailemizi biliyorsun, bize uyum sağlayabilir mi" diyerek çocuklarıyla çatışmaya girmekten, küslük ve kavga çıkarmaktan uzak durmalıdırlar.

Kişiyile, ailesiyle tanışmadan, arkasından konuşmaktan

ve önyargılarla genci zehirlemekten kaçınmak lazımdır. Anne babaya inat olsun diye bazen kişilerin içlerinde onaylamadıkları hâlde bazı evlilikleri yaptıklarını ve yürütemediklerini biliyoruz.

Aileler yeni evlenecek çiftin kurdukları evle ilgili her konuda söz sahibi olmaya ve dediklerini yaptırmak için her türlü yolu kullanmaya çalışmamalıdırlar.

Düğün ailelerin ve gençlerin beraber karar verdikleri bir süreç olmalıdır. Bütçe göz önünde tutularak, beklentiler açıkça konuşularak, neyin yapıp, neyin yapılamayacağına karar verilmelidir. Tarafların birbirlerini nazik bir üslupla dinlediği, anlamaya çalıştığı bir süreç, her iki tarafı sürtüşmeden koruyacaktır. Uzun vadede ise evlatlarının mutluluğunu inşa edecektir.

ÇOCUĞUN manevi eğitimi

Rabbini tanıyan, onunla iletişimi iyi olan, etrafındaki olaylara kader okuması ile bakabilen bir çocuk yetiştirebilmek, onun ahireti kadar bu dünyada da mutlu bir insan olmasına vesiledir.

Çocuğa manevi değerlerin ve dinî bilgilerin nasıl, ne zaman ve kim tarafından verileceği oldukça önemlidir. Gelecek nesillerin dinini bilen, ahlaki değerlere sahip bireyler olarak yetişmesi, tüm anne babaların en kadim duasıdır. Rabbini tanıyan, onunla iletişimi iyi olan, etrafındaki olaylara kader okuması ile bakabilen bir çocuk yetiştirebilmek, onun ahireti kadar bu dünyada da mutlu bir insan olmasına vesiledir.

Çocuğun manevi eğitimi anne karnında başlar. Bu sürece evlilik kararı önemli bir şekilde etki eder. Bir eş seçildiğinde, onun dünya algısı ve manevi değerlere olan bağlılığı, yetiştireceği çocuklara da doğrudan tesir edecektir.

Peki, çocuklara manevi eğitim ve dinî değerler nasıl verilmelidir? Ramazan ayı dolayısıyla bu dönemi de fırsat bilip çocuklarımızla bu bereketli süreci nasıl değerlendirebiliriz?

Psikolojide, kişilik oluşumunda ilk altı yılın önemi çok büyüktür. Bu yıllarda kazanılan tutum ve davranışlar, şahit olunan olaylar ve duygular ileriki yıllara oranla daha kalıcı olmaktadır. Bu yaşlarda çocuk, çevresinde olup bitenleri izler ve kaydeder. Yıllar içerisinde karşısına çıkan olaylara verdiği tepkilerde bu ilk kayıtların izleri vardır.

Bu sebeple özellikle okul öncesinde çocuğun ev ortamında gördüğü şeyler daha kalıcı duygular bırakmaktadır. Evdeki yaşanmışlık, çocuk için ilk te-

mel kayıtları oluşturur. Çocuğun zihninde bu konuda olumlu izler, olumlu duygular bırakmak belki de dinî eğitimin en temel noktalarından biridir. İbadetlere yönelik zihninde olumlu izler oluşan bir çocuk, büyüdükçe dinî bilgilerle bu duygularını süsleme gayretine girecektir.

Öncelikle çocuklarımız için doğru örnekler olmalıyız. İnsan yaşadığını aktarabilir ve ancak gerçekten yaşayan birinden daha kolay öğrenir. Özellikle küçük yaşlarda çocuklar, nasihatle ve sözel bilgiyle öğrenmezler. Gördüklerini kopya ederler. Anne babanın evde namaz kılması, dua etmesi, Kur'an okumasını gören bir çocuğun zihninde olumlu izler kalacaktır. O da anne babasını taklit edecek, namaz kılarken yanına sokulacak, benzeri hareketleri yapmaya çalışacaktır. Bu süreçte Peygamberimiz gibi sabırlı ve güler yüzlü olmak bize ve yaptığımız ibadete dair duygularını pekiştirecektir. Kızmak, namaz kılan kişinin yanından çocuğu uzaklaştırmak, önünden geçti diye azarlamak, ne yazık ki namaza karşı çocukta olumsuz duygular oluşturabilir.

Anne babanın ibadetlerini yaparken güler yüzlü ve mutlu olmaları, oruçla ilgili memnuniyetlerini hissettirmeleri çocuk için güzel örnekler oluşturur. Oruç tutarken sürekli açlık ve susuzluktan şikayetçi olmak, çocuğa orucun sıkıntılı ve eziyetli bir ibadet olduğu duygusunu verir. Çocuk Rabbinin neden böyle bir ibadeti emrettiğini anlamakta zorlanır. Olumsuz duygular yerleşebilir.

Hedef dini bilgileri yüklemek olmamalıdır

Küçük yaşlarda sadece bilgi yüklemesi yapmak, bu konuda zorlama ve tehditlerde bulunmak çocuğun özellikle ileride ibadetlerine karşı isteksiz olmasına yol açabilir.

Çocuğun en temel öğrenim aracı oyundur. Özellikle okul öncesi yaştaki çocuklara oyunla öğretmek kalıcı bir yoldur. Saatlerce anlatılsa bile tesiri yoktur. Çünkü üç cümleden sonra çocuk alıcılarını kapatır ve sağlıklı bir şekilde dinlemez. Zamanla bağışıklık kazanır, anne baba söylenir ve çocuk için bu söylenmeler bir alışkanlık hâlini alabilir. Bu konuda örneğimiz Peygamberimiz (s.a.s.) olmalıdır. Peygamber Efendimiz çocukları oynamaya, eğlenmeye teşvik etmesinin yanı sıra kendisi de bizzat çocuklarla oynamış, torunlarını omuzlarına ve sırtına bindirerek oyunun çocuk için anlamını davranışlarıyla göstermiştir.

Çocuklarda on iki yaşına kadar somut düşünce hâkimdir

Soyut kavramları anlama ancak ergenliğin başlarında mümkün olmaktadır. Bu sebeple ergenliğe kadar çocuğun zihninde ibadetlere ve manevi değerlere dair olumlu duygular bırakmak, ibadetleri birlikte yapmaya teşvik etmek, pratikler yapmak, onlara doğru örnekler olmaya çalışmak temel hedef olmalıdır.

Manevi değerlerin çocuğa öğretilmesinde anne baba birlikte hareket etmelidir

Özellikle babanın çocuğun manevi eğitiminde etkisi ve sorumluluğu büyüktür. Baba çocuğun hayatında ilk otoritedir. Babanın yaklaşımı, desteği, sevgisi ve teşviki çocuğun ilk otoriteyle sağlıklı bir ilişki kurmasını sağlar. Sonrasında Rabbiyle ilişkisinde onun emirlerine uymak konusunda zorlanmaz, ibadetleri konusunda daha istekli davranır.

Ramazan ve manevi değerlerin öğretilmesi

Dini ve manevi değerlerin öğretilmesinde ramazan gibi fırsatlar kesinlikle kaçınılmamalıdır.. Bu ay ibadetlerin bizzat somutlaştığı, çocuklar tarafından gözlemlenebileceği bir süreçtir. Sahur, iftar vakitleri, mukabeleler ve evdeki tatlı telaş, çocuklar için yılın diğer dönemlerinden oldukça farklıdır. İftar için davet edilen misafirler, sahur, birlikte gidilen teravih namazları ve bayram hazırlık-

ları çocuğun zihninde kalıcı izler bırakır. Bu ibadetleri yaparken, çocuğumuzu da yanımıza almak, teşvik etmek, gayretinden dolayı onu tebrik etmek oldukça önemlidir. Yarım gün de olsa oruç tutmaya çalışan bir çocuğa çabası için sürpriz hediyeler vermek teşvik edici olacaktır.

İnsan her yaşta büyümeye ve öğrenmeye çalışmaktadır. Çocuklarımıza bir şeyler öğretmeye çalışırken aslında biz de tazelenip, yenileniyoruz. Ramazan ayının biz yetişkinlerin de ibadetler ve manevi değerler konusunda tekrar uyanışına vesile olması duasıyla...

kekemelik

Konuşmadığı zaman sinirlenip tepki veren ya da her şeyden kötüsü çocuklarının bu durumundan utanan aileler, onları olumsuz olarak etkilemekte ve hassas olan psikolojilerini daha da bozarak kekemeliklerinin artmasına neden olmaktadır.

Kekemelik; konuşma akıcılığının bozulduğu, birtakım ses ve hece-lerin tekrar edildiği, seslerin uzatıldığı bir konuşma bozukluğudur. Bu tıbbi sorun; dudak şapırdatma, boğaz temizleme gibi davranışların da eklenmesiyle kompleks bir bozukluk hâline gelebilmektedir. Bunların yanı sıra kişi, çıkaramayacağını düşündüğü seslerle ilgili kelimeleri kullanmak istememekte ve konuyu anlatmakta zorlanmaktadır. Her zaman aynı düzeyde gitmeyen kekemelik, kimi zaman azalıp kimi zaman çoğalmakta, kişi strese girdiğinde iyice artmakla birlikte rahat olduğu ortamlarda konuşurken ya da şarkı söylerken kaybolabilmektedir.

Kekemelik; en çok çocukluk çağlarının hastalığı olup erişkinlerde ortaya çıkıyorsa, bu çocukluk çağlarındaki kekemeliğin kronik bir hâl alması ile gözlenebilmektedir. Kekemelik bazı çocuklarda genetik olmakla birlikte ailede de kekemelik öyküsü saptanabilmektedir. Bunun yanında doğum travmaları, zeka gelişimindeki yetersizlikler, kardeş doğumu, korkma, aşırı üzüntü ve diğer stres dolu yaşantılar da o güne kadar olan sorunsuz konuşma akışkanlığını bozabilmektedir.

Konuşmayı sağlayan ses tellerinin kaygı ile kasılması ve spazmı sonucunda yeterince gevşeyip farklı sesleri çıkaramaması, bir sestən öbür sese geçişi zorlaştırması sonucunda tekrarlar oluşmakta ve kelime tam olarak söylenemediği gibi, o kelimedən sonraki kelimeye geçiş de zorlaşmaktadır. Bu durum konuşmanın akıcılığını bozduğu gibi, bunu aşabilmek için kişi birtakım tikler geliştirmekte, bu tikler de var olan durumu daha da içinden çıkılmaz hâle getirmektedir.

Kekelemeye başlamadan önce çok fazla sorun yaşamayan çocukların konuşmada zorlanmaları ile birlikte konuşamadıkları zaman öfkelendikleri; başlarda gayret edip konuşmalarını düzeltmeye çalıştıkları hâlde sonraları konuşmak istemedikleri, kendilerine güvenlerini kaybettikleri, arkadaşlarının arasına girmedikleri, mümkün olduğu kadar konuşmaktan kaçındıkları ve sorulara en az kelime ile cevap verip konuşmaktan uzaklaşabildikleri görülmektedir. Bu çocuklar sınıfta kalkıp söz almak istememekte, söz verilirse de konuşmayı kısa tutmaya çalışmaktadırlar. Sosyal ortamlara girmekten kaçınmakta, bu sebeple televizyon ve bilgisayara daha çok düşmekte, konuşma gerekmeyen ortamlarda bulunmak istemektedirler. Arkadaşları alay ettiği için okula gitmek istememekte, gitseler de dikkat çekmemeye çalışmakta, kendilerine yakınlık gösteren bir iki arkadaş bulup onlarla birlikte zaman geçirmeye çalışmaktadır.

Küçük yaşlarda bu sorunu yaşayanlar ise her şeye öfke ile cevap vermekte, konuşmaya çalışıp konuşmayı başaramayınca, denemekten vazgeçerek içlerine kapanabilmektedirler.

Çocuğunun kekelemesini düzeltmeye çalışan, “Yavaş konuş” diye müdahale eden, konuşamadığı zaman sinirlenip tepki veren ya da her şeyden kötüsü çocuklarının bu durumundan utanan aileler, onları olumsuz olarak etkilemekte ve hassas olan psikolojilerini daha da bozarak kekemeliklerinin artmasına neden olmaktadır. Konuşurken sabırla dinlemek, müdahale etmemek, cümlesini bitirmesine izin vermek, söylediklerini anlamaya çalışmak ailelerin yapması gereken en önemli davranışlardır.

Kekemelik tedavisinde temel amaç stresin ve gerginliğin azaltılması ve konuşmadaki acıcılığın sağlanmasıdır. Bu nedenle gerek konuşma terapileri ile gerekse hafif dozda ilaçla bu durumun ortadan kaldırılıp konuşmanın rahatlaması sağlanmaya çalışılmaktadır. Rahat olduklarında, hayvanlarla konuştuklarında ya da şarkı söylediklerinde kekemeliği yaşamamaları nedeniyle psikolojik olduğu kabul edilen kekemelik tedavisinde özgüvenin sağlanması, konuşmanın kontrol

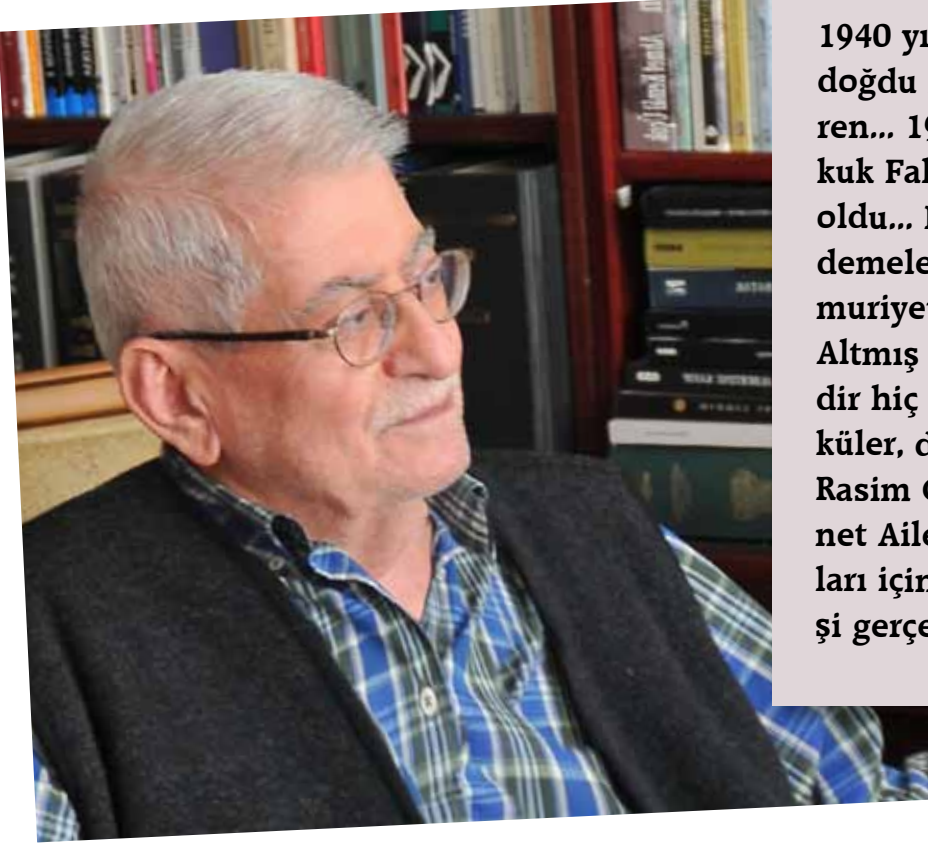

edilmesi yerine spontane hâle gelmesine çalışılmaktadır. Konuşma hızının yavaşlatılması, kelimelerin bir seferde söylenmeye çalışılması, nefes kontrolü özellikle diyaframdan nefes alıp verme çalışmalarının yapılması, konuşmayı rahatlatmakta ve kekemeliğin giderek azalarak kaybolmasını sağlamaktadır.

Geçmiş zamanlarda geçerli bir tedavi olan, günümüzde artık geçerli olmadığına inanılan halk arasındaki yanlış inanışla dil bağının kesilmesinin kekemelik tedavisinde bir faydasının olmadığı anlaşılmış ve bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Berard adı verilen işitsel algı eğitimi yöntemi de kekemelik tedavisinde faydalı olup, kulaklıkla belli modülasyonda bir müziğin dinlenerek beynin işitme merkezinin eğitimine yönelik kullanılan bir sistemdir. Böylelikle beyin doğru yönde eğitildiğinde konuşma ile ilgili merkezler de eğitilmekte ve beynin algılama ve algıladığını anlamlandırma yeteneği arttırılıp konuşma tedavisine katkıda bulunmaktadır.

Sonuç olarak, kekemelik tedavisi olan bir hastalıktır. Önemli olan telaşlanmadan ve korkuya kapılmadan tedavi yoluna başvurmak, gerek terapist gerekse psikiyatristlerden yardım almaktır. Çünkü sadece konuşma terapisi değil, hafif dozda ve kısa süreli ilaç tedavileri de stresin atılıp konuşma acıcılığının sağlanarak kekemeliğin tedavisinde faydalanılan yöntemlerdendir.

Rasim Özdenören ile Söyleşi

1940 yılında Maraş'ta doğdu Rasim Özdenören... 1967'de İstanbul Hukuk Fakültesinden mezun oldu... Devletin farklı kademelerinde yıllarca memuriyetlerde bulundu... Altmış yıla yakın bir süredir hiç ara vermeden öyküler, denemeler yazan Rasim Özdenören'le Diyanet Aile Dergisi okuyucuları için dopdolu bir söyleşi gerçekleştirdik...

“

Cenab-ı Allah gökyüzünün altını hiçbir zaman boş bırakmamıştır... Yani bizler yarın bir gün bu dünyadan çekip gideceğiz. Ama bu gök kubbenin altına başka insanlar, başka Allah dostları gelecektir.

”

Rasim Hocam, Türk öykücülüğüne ve edebiyat dünyasına kalemiyle yön veren isimlerden birisiniz... Yazı hayatınızda bu kadar üretken ve başarılı olmanın sırrı ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Önce bu mültefit cümleleriniz için teşekkür ederim. Onlara ne ölçüde layıgız, onun takdiri bana ait değil. Bunca yıldır niçin, nasıl yazıyorum? Bu insanın kendine bir konuyu dert etmesiyle ilgili... Kişi kendine bir konuyu dert etmişse neyi, nasıl yazabilir? Elime kalem aldığım ilk günlerden başlayarak dergilerdeki, gazetelerdeki yazarlar arası polemikler dikkatimi çekti. Acaba derdim bu dipsiz ambar, boş kile mesabesinde olan polemikler niye böyle kör dövüşü halinde devam ediyor? Vardığım sonuç şu oldu; yazarlar ortak kavramları kullanmıyor! Birinin kullandığı kavrama karşı taraf farklı bir anlam yüklüyor. Bu da doğal olarak anlaşmazlığa yol açıyor. İşte bu durum bende sorunsal hâline geldi.

Sizde sorunsal hâline gelen durumları biraz daha açar mısınız?

Türkiye’de Tanzimat’tan bu yana kavramlarımız altüst oldu. Meşrutiyet dönemleriyle devam eden bu durum, Cumhuriyet döneminde doruk noktasına ulaştı. Dünyada Türkiye ölçüsünde kendi kültürüyle bağlarını kesen ikinci bir devrim hareketi gösterilemez. Ne milattan önce ne milattan sonra, ne de başka fikirler çerçevesinde Türkiye’deki kadar kendi kültürüyle dramatik bir kopuş yaşanmadı. Bu kopuş, bizi kendi asli kültürümüzün kavramlarından uzaklaştırdı. Fakat sahip olmak istediğimiz veya benimsemek istediğimiz Batı kültürünün kavramlarını da içselleştirmemizin yolunu açmadı. Dolayısıyla şu anda Türkiye, hâlâ kendi kavramlarına ortak bir tanım getirebilmiş bir uygarlık ortamını yaşayamıyor. Bu benim için bir sorun oldu ve yazmaya sürükledi, hâlen de aynı konuları farklı düzlemlerde, farklı alanlar odağında yazmayı sürdürüyorum.

Yazdığınız türe göre işlediğiniz konular da farklılık gösteriyor muydu?

Evet, öyküdeki sorunsalımızla, denemedeki sorunsalımız birbirinden farklıydı. Öyküde bizi yazmaya iten etken; bir insanın, bir anının öyküsünü yazabilir miyim, hevesi ve kaygısı idi. Onun da bugüne kadar üstesinden gelemediğimi görüyorum. Denemelerimizdeyse bu kavram kargaşasının nedenlerini irdelemeye yöneldik.

Hikâye yazma serüvenine okul sıralarında başladınız... İlk hikâyenizin adı neydi? İlk öykü kitabınız ne zaman çıktı?

İlk hikâyemi lise birinci sınıfta yazmıştım. Palto adını taşıyordu. İlk kitabım ise 1967 yılında “Has-talar ve Işıklar” adıyla yayınlandı.

“Evrensel olmayı öncelemenin ön koşulu, yerel olmayı önemsemektir...” şeklinde bir ifadenizi okumuştuk. Sizce yazarın dünya görüşünün evrensel olup olmadığı önemli bir husus mudur?

Evrensellikten kasıt şudur: yazılan öykü veya şiir, dünyanın hiçbir dilinde, oranın insanına yabancı gelmemeli. Tabir caizse Sartre’ın ifadesiyle “İnsani olan hiçbir şey benim yabancımlarım değildir.” dedirtebilmeli. İnsan evrenselidir. İnsanın problemlerini ben öyle bir düzlemde anlatmalıyım ki; bunu Amerika’da okuyan biri de Çemişkezek’te okuyan da kendinden bir yansıma bulabilmeli. Bir gülüş, bir ağlayış, bir gözyaşı, trajik olan, dramatik olan... Bütün bunlar insanlığın ortaklaşabildiği tutum ve davranışlardır. İşte burada diyoruz ki, bu muhteviyat kendi geleneklerimiz, Anadolu kültürümüz olsun...

Yazı yazma sürecinizden bahsedelim biraz da. "Her yazımı ilk defa yazıyormuş gibi aynı acemilikte yazıyorum" diyorsunuz. Bu her yazar için mi böyledir, yoksa size mahsus bir durum mu?

Öyle, her defasında aynı zorlukla yazarım. Bunu abartı olarak kabul etmeyin. Ancak yazıya başla-

madan önce ne yazacağımı bilirim. Önceden hazırlanırım. Ne ki, çoğu kimse ne yazacağını bilmeden yazmaya başlar... Mesela ikizim Alaeddin Özdenören ne yazacağını bilmeden oturup yazarmış, Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt, Akif İnan, hepsi öyle... Fransız yazar Marguerite Duras: "Ben ne yazacağımı bilirim niye yazayım ki" diyor. Ben ise: "Ne yazacağımı bilmeden ne yazabilirim ki" diyorum.

Gelelim son günlerde oldukça popüler olan 'Yedi güzel adam' dizisine... Diziyle ilgili size gelen tepkiler nasıl?

Şimdi önce itiraf edeyim ki ben henüz Yedi Güzel Adam dizisini baştan sona seyretmedim; yalnız fragmanlarını izledim... Bana gelen tepkiler genelde olumluydu. Maraş'tan olumsuz birkaç tepki geldi, o da Maraş'ı tanıtmıyor kabilinden... Ancak dizinin zaten böyle bir amacı yok bilmediğim kadıyla...

Bu dizi vesilesiyle, sizleri tanıma gayreti içinde olanların Yedi Güzel Adam'ın en çok hangi yönlerini örnek almalarını tavsiye edersiniz?

Dizide hangi değerler öne çıkarıldı bilemiyorum. Ancak dostluk kavramının öne alınmasını isterdim... Bu arkadaşlar hiçbir zaman birbirleriyle yüksek sesle konuşmadı, ölünceye kadar dayanışma hâlinde oldular. Gerek dergi çıkarırken, gerek dergi dışındaki gündelik faaliyetlerde, bizim bir teklifi ortaya attığında o asla reddedilmezdi. Bu önceden kuralla bağlanmış veya imza altına alınmış bir karar değildi. Kendiliğinden gelişmiş bir ilişki biçimiydi.

Böylesine güzel arkadaşlıkların elbette fedakârlıkları da olmuştur. Öyle değil mi?

Elbette, mesela ben, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi ikinci sınıfta okurken (bir sene kaybım oldu ikinci sınıfta) kendi kendime verdiğim bir kararla: "Bu sene artık sinemayı, roman okumayı bir tarafa bırakayım ve doğru dürüst dersime çalışıp sınıfımı geçeyim." demiştim... Her bir ders

kitabımız da o zaman binlerce sayfaydı... Bir gün Erdem geldi dedi ki: "Marmara sinemasına güzel bir film gelmiş..." Duymazlıktan geldim, çünkü onu duyduğum takdirde kitabı kapatıp gitmem lazım. Erdem, üç beş dakika sonra kulağıma yeniden fısıldadı, gene duymazlıktan geldim. Üçüncü defa geldi. Dedim "Erdem beni bırak, ders çalışacağım." Erdem: "Rasim, dedi, Beyaz Geceler filmi gelmiş, Dostoyevski'nin..." Erdem öyle deyince artık, defteri kitabı kapattım, beraber gittik... Yani o senem de öyle yandı benim. Ama şikâyetçi miyim, hayır. Hiçbir zaman da olmadım.

Genel anlamda Rasim Özdenören'i arkadaşlarından farklı kılan yönleri nelerdi?

İstikrardı diyebilirim... Benim sınıfta kalmalarım da "istikrarlı..." Fakültede istikrarlı bir şekilde ben bir sene geçmişim bir sene kalmışım... 1958'de başladığım fakülte hayatım 1967'de, yani dokuz yılda bitmiş... Bir de arada iki yıllık Gazetecilik Enstitüsü okudum. O iki yıllığı da dört yılda bitirdim. Ancak burada temel etken okumaya olan merakımdı... Mesela ben okumayı iki elim kanda olsa, imtihana gireceğimi de bilsem bırakamazdım. Onu bitirmeden imtihana girmezdim. İlla o bitecek; derse çalışacaksam da ancak öyle çalışırdım... Bu iş, hem istikrarla ilgili, hem sebatla... İkisinin de hakkını kendi aklarından veya kendi düzlemlerinden vermeye gayret ettik.

Bir söyleşinizde; yazarlığın asla çalakalem yürütülemeyeceğini ve gençlerin yazmayı ciddiye almaları gerektiğini dile getirmiştiniz. Bugün gençliğin hâl ve gidişatına baktığımızda yeni nesil "güzel adamlar" yetişiyor mudur, ne dersiniz?

Elbette yetişiyor diyebilirim. Ben bu konularda asla kötümser olmadım. Cenab-ı Allah gökyüzünün altını hiçbir zaman boş bırakmamıştır... Yani bizler yarın bir gün bu dünyadan çekip gideceğiz. Ama bu gök kubbenin altına başka insanlar, başka Allah dostları gelecektir. Allah hakkı ve

batılı yaratmış ve hak ve batıl kıyamete kadar devam edecek. Hak ve batıl dediğimiz yolların da yolcuları var. Dolayısıyla hak ve batılın yolu kıyamete kadar olacağına göre gök kubbenin altı da boş kalmayacak.

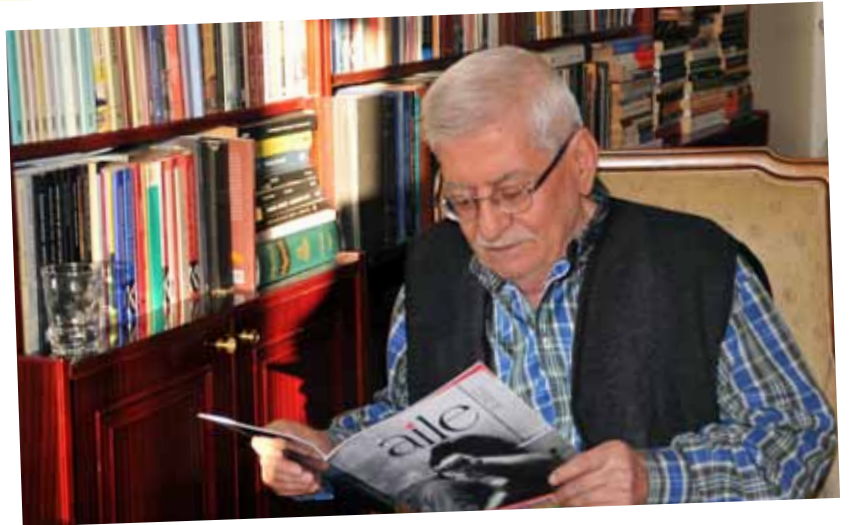
Yakın dostlarınızdan merhum Cahit Zarfıoğlu'yla ilgili unutamadığınız bir anıyı bizimle paylaşır mısınız?

Cahit'in, tabir caizse havai bir tarafı vardı. Kendi başına buyruk hareket ederdi. Mesela bir yere gitmek üzere yola çıktığımızda ben, kimlerle beraber yola çıktığımı aklımda tutarım. Önden gidenleri yavaşlatırım, arkadan gelenleri hızlandırırım. Bu bana mahsus bir tutumdur; buna ne Erdem ne Cahit ne de Alaattin dikkat ederdi. Bir gün Cahit'le beraber, bizim evden Mavera dergisi ile ilgili projelerimizi konuşarak çıktık... Yüksek Caddesine doğru yürüyoruz. Ben anlatıyorum o dinliyor, gidiyoruz. Ziya Gökalp caddesine geldik, oranın trafiği biraz yoğun. Yukarıdan arabalar geliyor, karşıya geçmek için bekliyoruz. Bir ara dedim ki: "Cahit, bu dediklerime ne diyorsun, senin çıkmıyor?" Bir de başımı kaldırıp yüzüne baktım ki; yabancı bir adam yanımdaki! Dedim: "Arkadaşım kusura bakma... Sen nerden çıktın?" Adam dedi ki: "Senin o arkadaşın iki sokak önce seni bıraktı. Ben de tam yakınızdan geçiyordum. Sen öyle iştahla anlatıyordun ki, sözünü kesmeye kıyamadım." Ben artık nasılsa Cahit'in yanımdan ayrıldığını fark etmeden, o yabancı adamla yan yana

yürümeye devam etmişim... Cahit de bana söylemeden ayrılıp gitmiş.

Son olarak idrak ettiğimiz ramazan ayıyla ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz? "Ah nerde o eski ramazanlar" yakınmaları sizin için de söz konusu mu?

Hayır değil. Ramazanın gelişi benim için her zaman, ta çocukluğumdan bu yana heyecan verici olmuştur. Biraz ürkerek gelişini beklerim, biraz heyecanla, biraz hevesle, biraz ramazanın hoşluğunu tatmakla... Ramazanın bizatihi aç kalmının ötesinde bir anlamı var. Olay salt aç kalmaksa, birinin elini kolunu bağlayıp aç bırakabilirsin. Orucu Allah emretti. Bir ibadet neşvesi var burada... Geçmiş ramazan muhabbeti ise çok yeni, günümüz insanına mahsus... "Nerde o eski direkler arası" muhabbetinden kalma... Başka zamanlarda mubah görülmeyen bazı eğlence şekilleri ramazanda mubah sayılıyormuş. O dönemde ramazan demek biraz da Karagöz oyunu seyretme olarak anlaşılıyordu... Belki onun nostaljisi yaşıyordu. Bugünün bilinçli Müslümanı için ramazan bir nostalji ayı değil, belki bir gelecek umudu vaat eden bir aydır...

Gurbette Nesiller Kaybolmasın Diye...

Memleketinden uzakta aile birliğinin muhafazası çok önemlidir. Zira içinde bulunan toplum farklı inanç ve kültür özelliklerine sahiptir. Kişilerin belli kazançlar uğruna gittiği gurbet eller, yuvaların dağılmasına, bireylerin yalnızlaşıp mutsuz olmasına sebep oluyorsa bu kişinin dünyasını ve ahiretini kaybetmesi anlamına gelir. Yurt dışındaki çalışma koşulları genellikle daha ağırdır. Çalışma şartları vardiyalı olup, aile fertlerinin ortak zaman paylaşımları oldukça azdır. Genellikle bu yoğun çalışma şartlarının sebebi, evdeki gelir seviyesini daha da artırmaktır. Ekonomik refah seviyesini artırma yönünde gayret gösterirken, aile bütünlüğünün bozulma riski de söz konusudur. Özellikle kadının bu yöndeki çalışma şartları, zaman zaman evdeki annelik görevini ihmale sebep olmaktadır. Şüphesiz aile bir-

liğinin korunması, sadece kadının görevi değildir. Eşler bu konuda eşit sorumluluk sahibi bireylerdir. Ancak tüm bu zorluklara rağmen nitelikli beraberlikler vasıtasıyla aile bütünlüğü korunabilir.

Nitelikli zaman için aile fertlerinin birbirlerini dinleyebilecekleri kısa zaman dilimleri bile yeterli olabilir. Günün en az bir öğününde bir arada olma yönünde gayret gösterilebilir. Ayrıca böyle zamanlarda kitle iletişim araçlarını kapatmak ve sadece birbiriyle ilgilenme yoluyla geçirilen zaman daha etkin olabilir. Aile, sevinçte ve hüznünde bir ve beraber olmaktır. Bu da ancak iletişim yoluyla olur. Birbirinin hissiyatından haberi olmayan ailelerin birliktelikleri zamanla kopabilmektedir. Ailede duygu paylaşımı olmayınca, bu ihtiyaç farklı yollardan temine çalışılacaktır. Zira hayat boşluk kabul etmez.

Ayrıca dinî ve millî duyguların kazanılması, gurbette daha zor olabilmektedir. Bu açıdan camiler çok büyük bir işleve sahiptir. Hem çocukların hem de yetişkinlerin camilerle bağı sıkı tutmak mecburiyeti vardır. Çocukluğunda kalbi camilere ısındırılmış olanların, ilerleyen yıllarda bu bağlarının daha da kuvvetlendiğini görmekteyiz. Çocukları sadece hafta sonları camiye göndererek din eğitimini almasını bekleyemeyiz. Şunu biliyoruz ki, ailenin desteği çok önemlidir. Camide öğrenilen bilgilerin ve uygulamaların evde de devamı gerekir. Çocuk eğitimi noktasında camideki hocasıyla görüşmeli ve fikir alışverişinde bulunmalıdır. Ailenin bu konudaki desteğiyle çocukların daha başarılı olacağı muhakkaktır.

Diğer önemli bir husus, yeni neslin Türkçe konusunda sıkıntı yaşadığıdır. Oysa dil konusundaki eksikliğin, nesillerin birbirinden kopmasına sebep olduğunu bilmekteyiz. İki dilli yetişen çocukların, özellikle anadillerini öğrenmeleri hem kültürel hem de zihnî gelişim açısından önemlidir. Bunun için okulda verilen Türkçe dersleri mutlaka değerlendirilmeli, ancak bunun yanı sıra takviye yoluna da gidilmelidir. Evde Türkçe konuşmak ve gelecek nesillere dilimizi öğretmek, kültürel aktarımı da sağlar. Anne babaların bu meseleyi önceleme-

Nitelikli zaman için aile fertlerinin birbirlerini dinleyebilecekleri kısa zaman dilimleri bile yeterli olabilir.

leri gerekmektedir. Aile birliğinin devamında dil faktörünün önemi göz ardı edilmez. Türkçe okuyar olan gençlerin ve çocukların çok daha başarılı olmaları mümkün olacaktır. Bu sebeple çocuklara yönelik Türkçe kitaplar alınmalı ve okumaları teşvik edilmelidir. Her konuda olduğu gibi, bu noktada da anne babaların örnekliliği önemlidir.

Yurt dışında aile birliğini tehdit eden unsurlardan biri de, âdeta boşanmayı teşvik eden kanunî haklardır. Özellikle Türk ailelerine yönelik bu uygulamalar, bazen bilinçsiz ailelerde kolaylıkla boşanma kararını vermelerine sebep olabilmektedir. Oysa aile hayatı, fedakârlık isteyen ve madde hiçbir karşılığa değiştirilemeyecek öneme sahiptir. Özellikle ebeveynlerin ve aile büyüklerinin bu konuda gençleri bilinçlendirmeleri çok önemlidir. Boşanmış ailelerin çocuklarının çoğu zaman ortada kaldığını ve yabancı ailelere verildiğini görebilmekteyiz.

Gençlerin aile kurma isteklerinin başka kültürlerin etkisiyle azaldığı da bir gerçektir. Özellikle bu kültürel etkilerden kurtulmak için, aile hayatı teşvik edilmelidir. Aile kurulması esnasında, kolaylık sağlamak yoluyla gençler cesaretlendirilebilir. Bizler için çocuklarımız hangi yaşa gelirse gelsin kendi hâline bırakılmaz, terk edilemez. Dolayısıyla ailelerin büyük bireylerinin kurulan yeni ailelerin devamı yönündeki desteği de çok önemlidir.

Gurbette geçen yılların kayıp yıllar ve kayıp nesiller ortaya çıkarmaması için, dinimize ve aile kurumumuza sahip çıkmalıyız. Bizi bir arada tutan değerlerimizi sonraki nesillere aktarmak için aile kurmak ve o aileyi korumak her birimizin amacıdır. Zira bizler birbirimizden de sorumluyuz. Yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden, kişinin ailesini koruması aynı zamanda dinî bir emirdir. Bu yönde gösterilen çabaların rızayı ilahîye mazhar olacağı muhakkaktır.

ÇOCUKLAR YERYÜZÜNÜN SÜSÜDÜR

Son yıllara baktığımız zaman sağlıksız kentleşme, köyden kente göç, nüfus artışına paralel olarak iş imkânlarının azlığı ve ekonomik yetersizlik gibi nedenlerle birçok manevi değerin koruyuculuğu azaldı.

Son yıllara baktığımız zaman sağlıklı kentleşme, köyden kente göç, nüfus artışına paralel olarak iş imkânlarının azlığı ve ekonomik yetersizlik gibi nedenlerle birçok manevi değerın koruyuculuğı azaldı. Yaşadığımız çevrenin farkına varmadan yaşar olduk ve bu durum, sokakların çocuklar için tehlikeli bir hâle gelmesine neden oldu. Kırsal kesimde gerek psikolojik gerek finansal açıdan birbirine sahip çıkan insanlar, şehir yaşamıyla birlikte birbirlerinden kopmaya başladılar. Yaşanan bu zorluklardan en çok etkilenen şüphesiz ki çocuklar olmaktadır. Çocuklar sağlıkları, eğitimleri, beslenmeleri, giyimleri ve buna benzer birçok konuda ihmale uğrar hâle geldiler. Bu sıkıntılar içerisinde yaşayan aileler de çocuklarının eğitimlerine önem vermemekte, daha çok çocukların aile bütçelerine katkı sağlamaları beklenmektedir. Böylece çocuklar yaşına uygun olmayan, fiziksel ve ruhsal sağlığını tehlikeye atan işlerde çalışmak durumunda kalmaktadır.

Tabii olarak çocukları sokağı iten başka sebepler de mevcut. Boşanmalar, resmî nikâh olmaksızın yapılan evlilikler, farklı eşlerden olan çocuklar, anne ya da babadan birinin evi terk etmesi, alkol kullanımı ve aile içi şiddet olması durumunda da çocuklar sokaktaki yaşamı seçmektedirler. Aslına bakacak olursak çocukların sokaklarda çalışmaları, köşebaşlarında mendil satıp, kırmızı ışıktaki arabalarımızın camlarını silmeleri, kendilerine ve ailelerine göre nedensiz değil... Bu durum onlar için kaçınılmaz veya vazgeçilmez. Şöyle ki, çocuklar sokakta çalıştıkça, ellerine para geçtiğini görüyorlar ve bu durum onlar için vazgeçilmez bir şey hâline dönüşüyor. Böylece çocuklar, çalışıyor olmalarını içselleştiriyorlar ve bu onlar tarafından çok normal bir şeymiş gibi karşılanıyor. Hayal kurmaya bile hakları olmadığını düşünen bu çocuklar, buldukları her fırsatta kendilerini sokağı atıp para kazan-

manın yollarına bakıyorlar. Okulun tatil olması, onlar için büyük bir fırsat hâline geliyor para kazanmak için. Bizler içinse sokakta çalışan çocuklarımızı geri kazanma yolunda karşılaştığımız zorluklar aslında biraz önce bahsettiğimiz şeylerle alakalı. Çocuklarımıza çalışmak zorunda olmadıklarını ve para kazanması gerekenin kendileri olmadığını anlatırken ve onları ikna ederken çok zorlanıyoruz. Öyle ki her çocuk gibi hayal kurmanın onların da hakları olduğunu kabulleniş süreçleri bile çok zor.

İçinde bulunduğumuz on bir ayın sultanı ramazan-ı şerifin manevi havası da kötü niyetlerine çocukları alet edenlere bir fırsat oluyor maalesef. Gülmesi gereken o yüzlerin, gözlerinizin içine bakarak yüreğinize dokunuyor olması, onların gün boyu sokaklarda olmaya devam etmesine kapı aralıyor. Ailesinin yüküyle birlikte sokağın yükünü de sırtlanan çocuklar, yetişkin rolünü üstlenip para kazandıkları hâlde, harcama yetkisi konusunda çocuk sayıldıklarından kendi içlerinde çelişki yaşıyorlar. Bizim sorumluluğumuz da işte tam olarak burada başlıyor.

Karşılaştığımızda, göz göze geldiğimizde onları yok saymadan tebessüm etmeyi esirgemeyelim ama bir mendil olarak ya da para vererek o an için vicdanımızı rahatlatmaya çalışmayalım.

İlköğretim çağında ailesiyle birlikte yaşayan ve sokakta çalışan çocukları çalışmaya iten nedenleri araştırıp ortadan kaldırmak, çocukları aileleri ile birlikte güvenli ve sağlıklı bir yaşama ortamına kavuşturmak, eğitimlerinin devamını sağlamak amacıyla "Çocuklar Sokakta Solmasın Projesi"nden söz etmek istiyoruz.

"Çocuklar Sokakta Solmasın" projesi olarak, şehir merkezinde sahipsiz kalan ailelere çocukları vasıtasıyla ulaşarak bu sorunun bir ucundan tutmaya çalışıyoruz. Proje kapsamında çocuklardan eğitimlerine devam ederek iyi birer insan olmalarını, ailelerden ise çocuklarını çalıştırmalarını istiyoruz. Çocuklara, okul araç gereçlerini temin ederek, özel ders vererek ya da dershaneye göndererek, okul velileri olarak destek oluyoruz. Çocuklar için hazırladığımız hafta sonu ve yaz programları ile onları hem eğlendiriyor hem de eğitmeye çalışıyoruz. Çalışmayı bırakan çocukların okul başarılarında belirgin yükselmeler oluyor. Üniversitede okuyup ya da meslek lisesini bitirip çalışmaya başlayan çocuklarımız var.

En önemlisi de çocukların hayal kuruyor ve geleceğe yönelik güzel planlar yapıyor oluşu. Çocukların çalışma nedenlerini bulmak ve ortadan kaldırabilmek oldukça önemli. Maddi yardım gibi kolay yolu seçmek yerine, çocuğun evinde bulamayıp sokakta aradıklarını evde ona sağlamak amaçlanmalıdır. Özellikle problemin kaynağı aileye yönelik koruyucu, önleyici, geliştirici çalışmalar yapılmalıdır. Toplumun tüm katmanlarını çözüme ortak etmek, sonuçlarının ölçülebildiği ve değerlendirilebildiği projeler üretmek gerek. Bu projelerle toplumu bilinçlendirmek ve duyarlı kılmak amaçlanmalı. O sorunla ilgili faaliyet gösteren birimler arasında işbirliği sağlamak ve insan kaynaklarını, maddi kaynakları iyi kullanmak, sorunun çözümünü hızlandırabilir. Maalesef çoğu zaman aynı amaçla birçok kurumun birbirinden habersiz gayretleri, zaman, insan kaynağı ve "gönül" israfına neden olmakta ve sorunun çözümüne ilişkin ümitleri kırabilmektedir. Herhâlde en önemlisi de toplumda gönüllülük bilincini ve sorumluluğunu yaygınlaştırmayı başarabilmek.

"Gönüllüler" ya da başka bir deyişle "maneviyat"... Bizi diğer kültürlerden ayıran; yaşlılık, özürllük gibi diğer sosyal hizmet alanlarında da olduğu gibi bu sorunu da çok daha kolay çözebi-

Karşılaştığımızda, göz göze geldiğimizde onları yok saymadan tebessüm etmeyi esirgemeyelim ama bir mendil olarak ya da para vererek o an için vicdanımızı rahatlatmaya çalışmayalım.

leceğimiz ayrıcalığımız. Bizler biliyoruz ki, insanın yaratılışı sorumluluk esası üzerine kuruludur. "Biz emaneti, dağlara, taşlara teklif ettik, onlar bu emaneti taşımaya yanaşmadılar. Bunu insan yükledi." (Ahzab, 72.) Toplumun ve bireylerin bu sorumluluğu yerine getirmesi, bir gönül/inanç işidir. Bu sebeple biz de "Bir el de sen tut" diyerek gönüllere sesleniyor ve onları da bu güzel işe ortak olmaya davet ediyoruz.

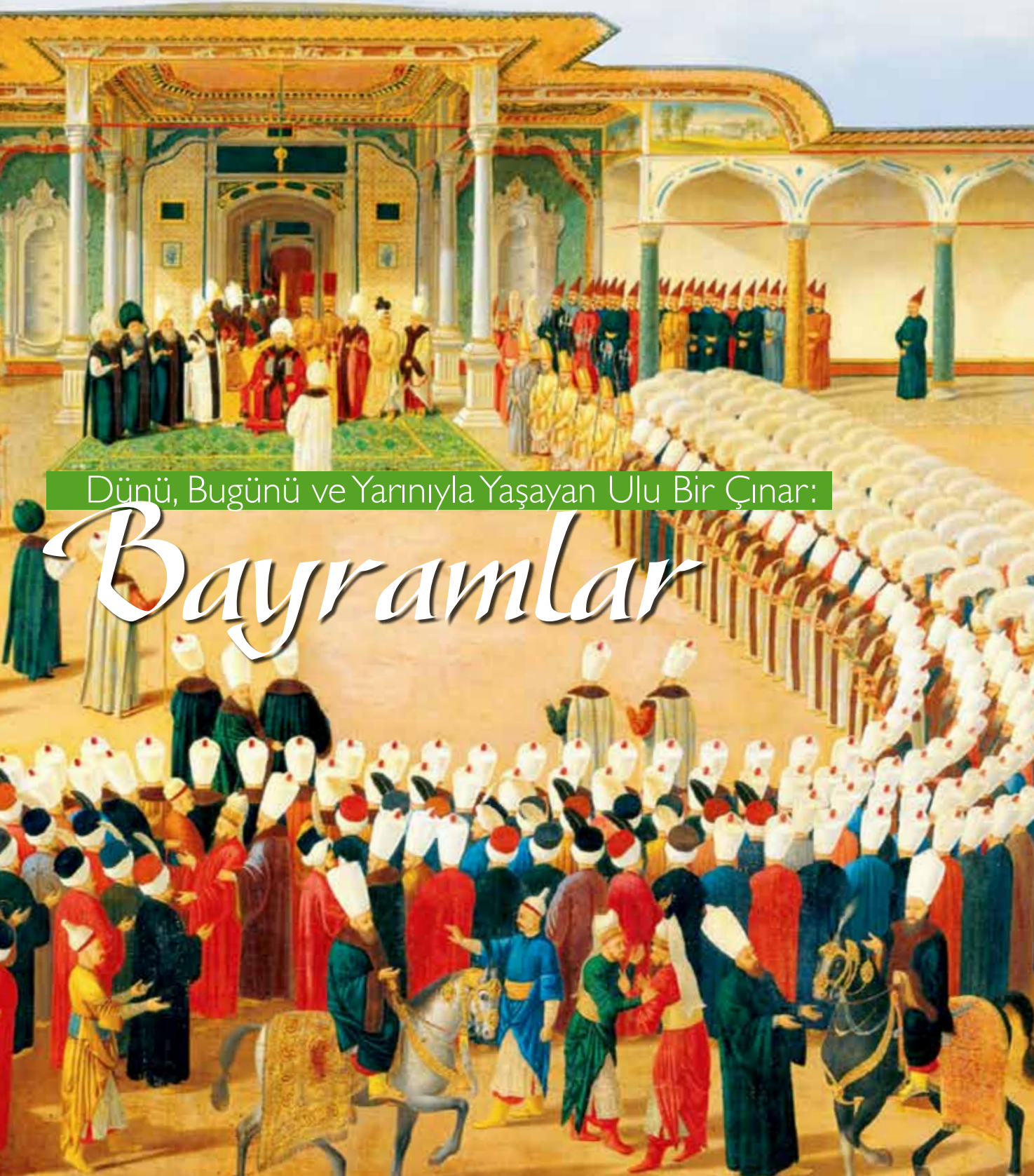
Gönüllülük, herhangi bir fayda beklemeden ancak bir profesyoneli gibi iş disiplini içinde çalışmayı gerektirir. Ama maalesef ülkemizdeki genel uygulamada gönüllülük, sadece istenildiği zaman gelerek kendince bir katkıda bulunmak olarak anlaşıyor. Yapılan çalışmalarda gönüllülük tanımının çok net olarak yapılması gerekiyor. Özellikle iki şey çok önemli: Kendimizi ve yardım yapacağımız kişileri/çocukları tanımak ve süreklilik. Çocukta ve ailede güven duygusu oluşturabilmek ve kurulan duygusal bağların yıkıcı değil yapıcı olmasını sağlayabilmek ancak bu süreklilik ile elde edilebilir.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in de buyurduğu üzere; "Allah katında amellerin en makbulü az da olsa devam üzere yapılanıdır." Günlerimizin yoğun geçtiğini, birçok işimizi bile yapmaya vakit bulamadığımızı düşündüğümüz anlarda bunu hatırlayalım. Bir yere yetismeye çalışırken yanımızdan geçen, bir köşe başında hayal kurmayı bile unutmmuş, geleceğimiz olacak olan çocuklarımızı gördüğümüzde cız eden yüreğimizin gücü inanamayacağımız işlere imza atabiliyor. Ülkemizin bu kanayan yarasına merhem olmak için, gelin siz de bir hayat kurtarın ve yine unutmayın ki: "Kim bir hayat kurtarırsa bütün insanlığı kurtarmış gibi olur."

Dünü, Bugünü ve Yarınıyla Yaşayan Ulu Bir Çınar:

Bayramlar

Şüphesiz bayramlar, neşe ve sevinç günleridir... Sevme, sevilme ve sevindirme günleridir...
Yardımlaşma ve dayanışmanın zirvelerde yaşandığı; kurgunluk ve dargınlıkların en aza
indirildiği barış günleridir...

Bayram demek “Paylaşılan Sevinç” demektir.

Geçmişten günümüze dinî ve millî değerlerimizin ayrılmaz bir parçası olan bayramlarımızı anlatmaya klasik bir tanım cümlesiyle başlama niyetim söz konusu değildi. Ta ki konuyla ilgili Kaşgarlı Mahmud’un 11. yüzyılda yazdığı Divan’ındaki eşsiz bayram tahlili gözüme ilişinceye dek. Meğer kelime, aslı itibarıyla “bezrâm” kökünden gelip Oğuz Türklerinin kullanım şekliyle bugünkü telaffuzuna kavuşmuş. ‘Sevinçle konuşup eğlenmenin, neşeyle hep birlikte yenilen ikramların, kısacası paylaşılan bir sevincin’ adı olmuş... Ve zaman içerisinde hemen tüm kültürlerde farklı amaçlarla kutlana gelmiş bayramlar, ehlikatın geçmişte yaşanmış hatıraları canlandırmaya yönelik törenlerinin aksine İslam medeniyetinde öncelikle Allah’a yaklaşmanın ve O’ndan mağfiret dilemenin vesilesi olmuş...

Bayramlar “bir” olma vaktidir.

Bağışlanma ve af makamı ramazan, bu yıl da nice güzellikleriyle bizlere veda ederek, seneye ömrü yetenlerimizle yeniden buluşmak üzere aramızdan ayrılıyor... Şüphesiz bayramlar, neşe ve sevinç günleridir... Sevme, sevilme ve sevindirme günleridir... Yardımlaşma ve dayanışmanın zirvelerde yaşandığı; kurgunluk ve dargınlıkların en aza indirildiği barış günleridir... Bayramlar, Mehmet Âkif’in “Bayram” şiirinin ilk dizelerinde de dile getirdiği gibi:

“Afak bütün hande, cihan başka cihandır!

Bayram ne kadar hoş, ne şetairetli (sevinçli) zamandır!”

İslam medeniyetlerinde eski bayramlar...

Dinî ve sosyal açıdan pek çok yönleri bulunan bu merasimlerin asrısadet dönemiyle birlikte kimlik kazandığını söyleyebiliriz... Zira geleneğin kökenlerini, ‘musalla’ adı verilen geniş bir alanda, kadınların ve genç kızların da katıldıkları (Tirmizi, Cuma, 36.) bayram namazlarına kadar götürebiliriz. Bayramların kalabalıkla ve büyük bir coşku içinde kutlanmasını arzu eden (Buhari, İdeyn 12.) Hz. Peygamber’in, bayram hutbesini irat etmeye çıkmadan önce hurma yemesi Müslümanlarca sünnet telakki edilerek, bayramlarda tatlı ikram etme geleneğini ortaya çıkarmıştır. Abbasiler devrine gelindiğinde ise Bağdat, Kudüs, Şam gibi büyük şehirlerde ramazan ve kurban bayramları son derece gösterişli merasimlerle devam ettirilmiştir. Bu gecelerde hilafet sarayı ışıklarla ve kandillerle donatılarak, fener alayları tertiplenir, nehirler süslü kayıklarla dolarmış. Yine halkın ileri gelenlerinin büyük sofralarda ziyafetler vermesi ve devlet memurlarına tatlı dağıtılması adetten kabul edilmiş... Selçuklular zamanında da Sultan, bayram namazı sonrası halkın arasına karışarak tebrikleri kabul eder, yardımlarda bulunurmuş...

Sarayda bayram bir başka güzel...

Osmanlı dönemlerine gelindiğinde ise Fatih Sultan Mehmet’in saraydaki bayramlaşma törenlerini bir usul ve kaideye bağlayarak bununla ilgili bir kanun çıkarttığını görmekteyiz. Sultanların bayram namazına gidiş ve dönüşleri esnasında yapılan görkemli törenler (bayram alayları), halka açık bayram şenlikleri, çalınan mehter marşları, bayramların kültürümüzdeki değerini göster-

mesi bakımından oldukça önemlidir. Geleneksel bayram hazırlıklarının saraya yansımalarını el-bette, özenle kurulan ziyafet sofralarında da görebilmek mümkün... Zira has mutfakta hazırlanan bayrama özel kavun dolmaları, yaprak sarmaları, terhib-i çeşidiyyeler, mutancanalar sofralarda bir bir yerlerini alırken, fıstıklı baklavalar, kadayıf tatlıları, sütlaçlar, gül şerbetleri eşliğinde yemeğin hemen arkasından ikram edilmiştir...

Kaftanı sadece insanlar mı giyer?

"Evet", mahya geleneğini yakından bilmeyenler için kaftan, bir zamanlar bilhassa sultanlara mahsus süslü bir zarafet elbisesiymiş denilebilir... Ancak eski İstanbul'da kaftanı giyinen başka zarafet abideleri de varmış... Ramazan gecelerinde ışıltılı nur saçan mahyalar, bayram günlerine yakın kaldırılır; bunun yerini bayramın gelişini müjdeleyen "minarelere kaftan giydirme" âdeti almış. Ve seyrine doyumsuz süslemelerle bezenmiş ulu minareler kandillerle donatılmış...

Bayramlaşma merasimi yalnızca diriler arasında yapılmaz; selvilerin gölgesinde de olur...

"Ah nerede o eski bayramlar!" terennümlerini bir kenara bırakıp günümüze geliyoruz... Zira geçmişte var olan kültürel mirasın kodlarını taşıyan milletimiz, bugün de yalnız hayatta olan yakınlarının yanında idrak etmiyor bayramları... Özellikle arife gününde yoğunlaşan kabristan ziyaretlerinde herkesten önce, kaybettiği sevdikleriyle bayramlaşıp, onları dualarıyla hatırlıyor...

Cıvı cıvı renkleriyle bayram şekerlerimiz de hazır.

Bayram gelir de çikolata-şeker olmaz mı? Sınırsız çeşitliliğe sahip, rengârenk şekerlemeler şüphesiz bu yıl da ikramlarımızın vazgeçilmezi olacak... Çocuklar her sene olduğu gibi bu yıl da ellerindeki minik çantalarla -tatlı rekabetler eşliğinde-

Bayramlar, gönül imarına en güzel vesilelerdir. Kırılan kalpleri tamire, bozulan araları düzeltmeye en uygun zemin ve zamanlardır...

şeker toplamaya çıkacak; bayram sevincini en yakından 'tadacak'...

"Süleymaniye'den bayram sabahı" eşliğinde kurulan bayram sofraları...

Kutlu bir bayram sabahına: "Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede/Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de" dizeleriyle atıfta bulunduğumuz Yahya Kemal'in şiiriyle girizgâh yapabiliriz. Bay-

ram namazı sonrası hane halkının taze çay kokuları eşliğinde kucaklaşmaları, kahvaltı sofrasının hazırlanma sürecini de hızlandırır. Ailecek bayramlaşmanın ardından bayram kahvaltısına ya-

raşır lezzetler, evin annesinin koordinatörlüğünde kurulan sofralarda birer birer yerlerini alır. Elbette yaşadığımız tüm bu güzellikler ve tatlı koşturmalar bayramların muhabbet ve bereketinin yansımalarıdır.

Bayram ziyaretleri: "Evlerden evlere taşınan armağanlar."

Şüphesiz bayramlar akraba, dost ve yakınların ziyaret edildiği mutlu günlerdir. Bugünlerde akra-

balarımızı ziyaret etmek, bayram sevincini hep birlikte soluklamak ayrı bir önem taşır... Aynı zamanda bayramlar, gönül imarına en güzel vesilelerdir. Kırılan kalpleri tamire, bozulan araları düzeltmeye en uygun zemin ve zamanlardır... Bugünleri Sezai Karakoç'un ifadeleriyle bir 'armağan' olarak görüp yaşatmaya gayret etmek gerekir...

Hareketli iç turizm faaliyetleri olarak bayramlar...

Yazımızın sonlarına doğru gelirken, günümüzde birtakım sebeplerle toplumun bireyselleşmeye doğru gidişatının emarelerini yok sayamıyoruz maalesef! Ve değişime maruz bırakılan bayram/tatil algısını da görmezden gelemiyoruz. Uzak memleketlerde oturan aile büyüklerimizi yalnız bırakmamak, onların bayram sevincini kat be kat arttırabilmek adına yapılan yolculuklar elbette amacına uygun gerçekleştiriliyor. Ancak bayramların, İslami ve insani olduğunu düşünmediğimiz bir anlayışla, şehrin gürültüsünden uzaklaşarak tatil yörelerine ve turistik yerlere kaçış vesilesi kılınması, bu güzel geleneğin unutulmasına zemin hazırlayabiliyor. Dolayısıyla bayramların eş, dost ve akraba ziyaretlerinin yapıldığı, yoksul kimselerin korunup gözetildiği günler olduğunun unutulmaması gerekiyor.

Bu yıl olduğu gibi gelecek yıllarda da hep beraber, nice ramazanlar, nice bayramlar yaşayabilmemiz dileğiyle. Her günümüz bayram neşesiyle dolsun, sevincimiz daim olsun inşallah!

PEYGAMBERİ EN GÜZEL
ANLATAN KADIN:
**ÜMMÜ
MABED**
(R.A.)

Mekke ile Medine arasında, kızgın kumlar üzerinde, kızgın güneşin
altında küçük bir köy: Kudeyd...

Vokluktan varlık devşirmeye çalışan, köyünün kenarına kurduğu
çadırında çölden geçenlerin yiyecek içecek ihtiyaçlarını karşılayan bir
kadın: Ümmü Mamed...

Ümmü Mamed bilmiyordu ki yokluk varlığa, kıtlık bolluğa gebeydi. Hele ki
kuraklığın bütün şiddetiyle kendisini gösterdiği bugünlerde o, bereketin
kapısını çalacağını nereden bilebilirdi?

Ümmü Mabel, o gün her zamanki gibi a-
lıktan karnları çekilmiş hâldeki koyunları-
la birlikte çadırının dışında oturup nasibini
beklemekteydi. Yine çok sıcaktı, sanki gü-
neş, her geçen gün kendisini biraz daha fazla gös-
terme derindeydi. Derken çölde birkaç gölge belir-
di, çadırına doğru yönelmişlerdi. Onları karşılamak
için kalktı, bu dört yolcudan hiçbirini tanııyordu.
Ancak kendisine doğru yaklaştıklarında, içlerinden
biri hemen dikkatini çekti. Tertemiz görümlü, ay-
dınlık yüzlü bu kişiyi daha önce hiç görmemişti. Bu
nasıl bir yüz, bu nasıl bir asaletti! Diğerleri arasın-
da hemen fark edilmişti. Kendisine çok değer ve-
rildiği, etrafında pervane gibi dönen dostlarından
belliydi. O bir şey söylediğinde can kulağıyla dinli-
yorlar ve derhal yerine getiriyor-
lardı. Tane tane, o kadar tatlı ko-
nuşuyordu ki... Tok sesiyle keli-
meler ağızından adeta inciler gibi
dökülüyordu. Konuştuğunda asil,
sustuğunda ise vakur idi. Her hâli
bir başka güzeldi. Ümmü Mabel
ona baktı, onu izledi izledi, farkın-
da olmadan her hâlini gözleriyle
hafızasına naksetti. Sonra yaban-
cı, Ümmü Mabel'e doğru yönel-
di. O anda Ümmü Mabel, onun
gözlerindeki derinliği fark etti.
Bu gözler acaba neler görmüştü?

İnce, uzun kaşlarının altında iri ve sürmeli bir çift
göz nelere şahit olmuştu da bakışları böylesine de-
rinlik kazanmıştı? Başka bir âlemden olan bu bakış-
lar, Ümmü Mabel'e çok şeyler söyledi. Birden, ya-
bancının "Süt var mı?" sorusuyla kendine geldi. Süt?
Keşke ona süt ikram edebilseydi ama kıtlıktan do-
layı yanında ne et ne süt ne de hurma vardı, çaresiz
boynunu büktü. Yabancı, çadırın yanındaki çelimsiz
koyunu sordu. Ümmü Mabel, şaşkınlıkla "O mu?
Ama o, sürüden geri kalmış zavıf ve kısır bir koyun!"
diyebildi. Yabancı dinlemedi, onu sağmak istediği-
ni söyledi. Sağarken de dudaklarından "Allah'ım! Bu
koyunu bereketli kıl" sözleri işitildi. Bereket neydi,
çölün ortasında kıtlık ve kuraklık zamanında bere-
ket ne demektir? Ümmü Mabel, yabancının uzattığı
sütü kana kana içtiğinde öğrendi ki bereket, adını
bile bilmediği bu yabancının elinde idi. Orada bulu-
nan herkes süttten dilediğince içtiğinde artık ayrılık
vakti gelmişti. Ay yüzlü yabancı ve dostları Ümmü
Mabel'e mübarek bir gün armağan etmişlerdi.

O, hicret yolculuğunda Allah
Resulü ve arkadaşlarını misafir
etme bahtıyarlığını elde etmişti.
İnsanlar, asırlardır onun
anlattığı şekliyle "mübarek
adamı" hafızalarına naksetti.

Ümmü Mabel, o günün adını "mübarek gün" koy-
du. Onun ömründe artık "mübarek adamın geldiği
gün" işaretli idi. Ümmü Mabel'in takvimi, "müba-
rek adam gelmeden önce" ve "mübarek adam gel-
dikten sonra" diye artık ikiye ayrılmıştı, o gün onun
için artık bir milattı.

Eve gelip de süt dolu kabı gören eşi de şaşkınlığını
gizleyemedi. Ümmü Mabel, ona etkisini hâlâ üze-
rinde hissettiği mübarek bir zattan bahsetti. Eşi o
anda durumu anladı ve onun Kureyş'in peşinde ol-
duğu kişi olduğunu söyledi. Ümmü Mabel'den onu
kendisine anlatmasını istedi.

Ümmü Mabel, o günden bugüne Allah Resulü'nü
en güzel tavsif eden kişi olarak bilindi. O, hicret yol-
culuğunda Allah Resulü ve arkadaşlarını misafir
etme bahtıyarlığını elde etmişti. İnsanlar, asırlardır onun anlattı-
ğı şekliyle "mübarek adamı" ha-
fızalarına naksetti. Yüzünde tat-
lı bir tebessüm ve gülen gözlerle
Ümmü Mabel, "mübarek adamı"
nesillere şöyle tasvir etti:

"O, tertemiz görümlü ve la-
tif birisiydi; yüzü aydınlıktı. Vü-
cut yapısı güzeldi. Güler yüzlü-
dü. Ne şişman ne de zavıftı. Be-
yaz tenliydi. Güzel ve ahenkli bir
görünümüne sahipti. Ağırbaşlıydı.
Gözlerinin siyahı ve beyazı belir-

gindi. Kirpikleri uzundu. Tok sesliydi. Gözleri iri ve
sürmeliydi. Kaşları ince ve uzundu, bitişikti. Saçları
simsiyahtı. Uzun boyunluydu. Gür sakallıydı. Sustu-
ğunda vakur duruyordu. Konuştuğunda ise doğru-
luyordu, böylece bir asalet ortaya çıkardı. Tane tane
konuşurdu. Konuşması o kadar tatlıydı ki kelimeler
ağızından inciler gibi dökülüyordu. Konuşması net
ve açıktı, ne uzatır ne de kısa keserdi. Uzaktan bakıl-
dığında insanların en güzeli ve en sevimlisiydi; ya-
kından bakıldığında da tatlı ve hoş bir görünümü
vardı. Orta boyluydu; göze batacak ve rahatsız ede-
cek kadar uzun ve kısa değildi. Öyle ki iki dalın ara-
sındaki bir dal gibiydi. Orada bulunan üç kişi ara-
sında en aydın yüzlü ve en kadri yüksek olanıydı.
Etrafında pervane gibi dönen dostları vardı. O bir
şey dediğinde kendisini dinliyorlar, bir şey emretti-
ğinde derhâl yerine getiriyorlardı. Belli ki insanların
etrafını kuşattığı ve hizmet ettikleri biriydi. Onun
yaptıkları da söyledikleri de boş ve anlamsız değil-
di." (İbn Ebî Âsım, el-Âhâdve'l-mesâni, V, 631; İbn Sa'd, Tabakât, I,
230-231; Taberânî, el-Mu'cemu'l-kebir, IV, 48, no: 3606; Hâkim, Müs-
tedrek, III, 10, no: 4274; Süheylî, II, 235.)

Arkasında Ham Var mı? ...

Hükümdarların, halkın durumunu anlama, halkın arasına katılma arzusu veya kimliğini gizleyerek düşmanlardan korunma gibi amaçlarla kılık değiştirip halkın arasında dolaştığına dair pek çok rivayet mevcuttur. Osmanlı padişahlarının da kıyafet değiştirerek, özellikle ramazan aylarında İstanbul sokaklarını gezdikleri bilinir. "Tebdil gezmek" denilen bu turları sırasında padişah, bir dükkânın içinde ya da önünde oturur, gelen geçeni görür, kimi

zaman da halkın arasına karışmış. Bazen camilere gider, vaizlerin vaazlarını dinlermiş. Bu arada tanınmayacak şekilde kıyafetini değiştirdiğini, farklı kılıklara girdiğini söylemeye gerek yok sanırım. Bu geziler keyfi değil elbette. Amaç halkın ihtiyaçlarını öğrenmek, kıyıda köşede kalmış mahallelere kadar girip her şeyin yolunda gidip gitmediğini bizzat görmek. Bu uygulamanın, özellikle ramazan ayında yapılmasının da bir sebebi var. Ramazan ayından önce bazı tembihnameler yayınlayan padişah, bunlara uyulup uyulmadığını görmüş tebdil gezerek. Özellikle de dükkânları gezerek ekmek, et, yağ, mum gibi ihtiyaçlarla ilgili kurallara uyulup uyulmadığını kontrol edermiş. Her an hiç tahmin etmediğiniz bir yerden padişah çıkabilir. Pazarda alışveriş yaptığınızı kişinin padişah olması ihtimali var mı? Düşük de olsa böyle bir ihtimal var. Dükkana gelen müşterinin padişah olması ihtimali?.. O da var. Gel de dikkatli olma. Efendim zaten Allah her yaptığınızı görüyor, biliyor. Ne gerek var buna dersiniz, bunu bilmeyen, anlamayan varsa diye yapıyor bu tebdil gezileri de zaten.

Derler ki, her padişahın kendine özgü bir kılık değiştirme usulü varmış. Bazısı esnaf gibi girermiş halkın arasına, bazısı şehir şehir dolaşan bir derviş gibi. Kimi asker kılığında kimiye bir âlim... Malumunuz o zamanlar görüntülü iletişim araçları olmadığından, padişahı tanıyabilmek için önceden görmüş olmanız gerekiyordu. Dolayısıyla sokakta satıcı, derviş, asker kılığındaki padişahı tanımanız çok zor. Velez ki ya gördüğünüz için ya da çok zeki olduğunuz için tanıdınız veya anladınız onun padişah olduğunu, zinhar kimseye söylememelisiniz bunu. Bu kati bir emirdir. İşte efendim, böyle bir tebdil gezme hikâyesi var sizinle paylaşmak istediğim. Gerçekten yaşanmış mıdır yoksa bir fıkra gibi üretilmiş midir bilemem ama bu hikâyelerden biri Dördüncü Murat'ın bir tebdil gezisi. Hikâye şöyle:

Dördüncü Murat, tütünü yasaklayıp içilen kahvehaneleri yıktırdığı sırada kıyıda bucakta tütün iç-

Derler ki, her padişahın kendine özgü bir kılık değiştirme usulü varmış. Bazısı esnaf gibi girermiş halkın arasına, bazısı şehir şehir dolaşan bir derviş gibi. Kimi asker kılığında kimiye bir âlim...

meye mahsus yerler bulunduğunu, bunlardan birinin de Üsküdar'da Miskinler Tekkesi civarında olduğunu haber aldı. Birbiri içine geçilir iki bölme olan bu dükkânı tiryakiler kiralamış, caddeye gelen yönünü normal kahvehane yapmış, iç taraflarını da tiryakilerin tütün içmesine tahsis etmişler.

Dördüncü Murat, bir ramazan günü derviş kıyafetine girerek Üsküdar'a geçti. Orayı buldu. İçeriye girdi. Kahveci Sultan Murat'ı tanımadığı için yanına gelip "Dede sultan ne içersiniz" diye sordu. Padişah: "Kahve" dedi. Kahveci: "Tütün içer misiniz?" diye sordu. Sultan Murat "Hayır" cevabını verdi. O anda kahvecinin aklı başına geldi. Tanımadığı bir adama, sonu idama varacak bir sırrı açtığından dolayı pişman oldu.

Padişahın bazen tebdil gezdiğini de hatırlayınca heyecana kapıldı. Kafasında soru işaretleri ve heyecanla kahveyi getirip sunduktan sonra: "Safa geldiniz dede sultan, ismi şerifiniz?" dedi. Padişah: "Murad" deyince biçarenin benzi attı. Eli ayağı titremeye başladı. Tıkana tıkana "Efendim... Arkasında han da var mı?" dedi. Murad: "Evet" der demez, kahveci, içeride keyif çatan tiryakilere: "Ağalar, buyurun cenaze namazına!" dedi, düştü bayıldı. Kahvecinin bu hâli padişahın dikkatine dokundu, hepsini affetti.

Efendim, hikâye gerçek midir bilinmez ama bildiğimiz bir gerçek, on bir ayın sultanı mübarek ramazan ayındayız. Duamız o dur ki bu ay hürmetine, samimi tövbelerimiz vesilesiyle bizim de günahlarımız affola...

BİR SU DAMLASI

Sonsuz kudretiyle kâinatın her zerresine hikmeti nakış nakış
derç eden Yüce Rabbimiz, bir damla sudan, kuru bir taştan bile
alınacak nice ibretler olduğunu hatırlatıyor bizlere.

O'nun her işi hikmet ileler. O hikmetten pay almak istersek kâinata ibret nazarıyla bakmak yeterlidir. Bazen bir serçe kuşunun su içerkenki şükrünü görür "Sübhanallah" deriz, bazen de bir arının çiçeklerden devşirdiği balda Yaratan'ın kudretini idrak eder "Allahuekber" deriz. Karıncanın çalışma disiplininin, örümceğin incelik ve letafetine, ipek böceğinin sağlam dokumasından, istiridyenin yaptığı harikulade inciye kadar kâinat kitabında okuyup öğreneceğimiz daha nice hikmet hikâyeleri gizli...

Bu hikâyelerden birini de Sadi Şirazi anlatıyor bize. Bir su damlasından tevazu nasıl öğrenilir dersiniz anlattığı hikâyeye kulak verelim derim:

Yüce Allah sonsuz kudret ve rahmetiyle sudan bir bulut yarattı. Bu bulut yine onun rahmet tecellileri ile damla damla su oldu, yeryüzüne düşmeye başladı. Yeryüzü yağın yağmurlarla rahmete gark oldu. Denizler, göller doldu, nehirler çağıldı. Ama bir yağmur damlası vardı ki, koskocaman deryaya inerken deryanın büyüklüğü karşısında hicap duydu. Kendi kendine şöyle düşündü:

"Bu koskoca derya içinde ben ne kadar da küçüğüm! Eğer deniz burası ise ben bu uçsuz bucaksız deryanın bir parçası olamayacak kadar küçük ve değersizim!"

Deryanın büyüklüğü karşısında hayâ etti küçük damla. Denizler, ummanlar masmavi önünde uzanıp giderken o kendi acizliğini düşündü. Mahcup bir edayla denize inince onu bir istiridye karşıladı. Gönlüne aldı küçük damlayı, onu sardı sarmaladı, bağrında korudu, besledi. Günler, aylar, yıllar geçti, küçük damla istiridyenin içinde büyüdü, harikulade güzellikte bir inciye dönüştü, sultanların tacına yaşar bir mücevher oldu.

Haddini bilip kendinde bir varlık görmeyen, denizin büyüklüğü karşısında tevazu ile ve alçakgönüllü davranan yağmur damlası Cenab-ı Hakk'ın mükâfatına nail oldu. Milyonlarca damla gibi uçsuz bucaksız deryanın içine karışmak yerine kıymetli bir mücevher olarak varlık kazandı...

...

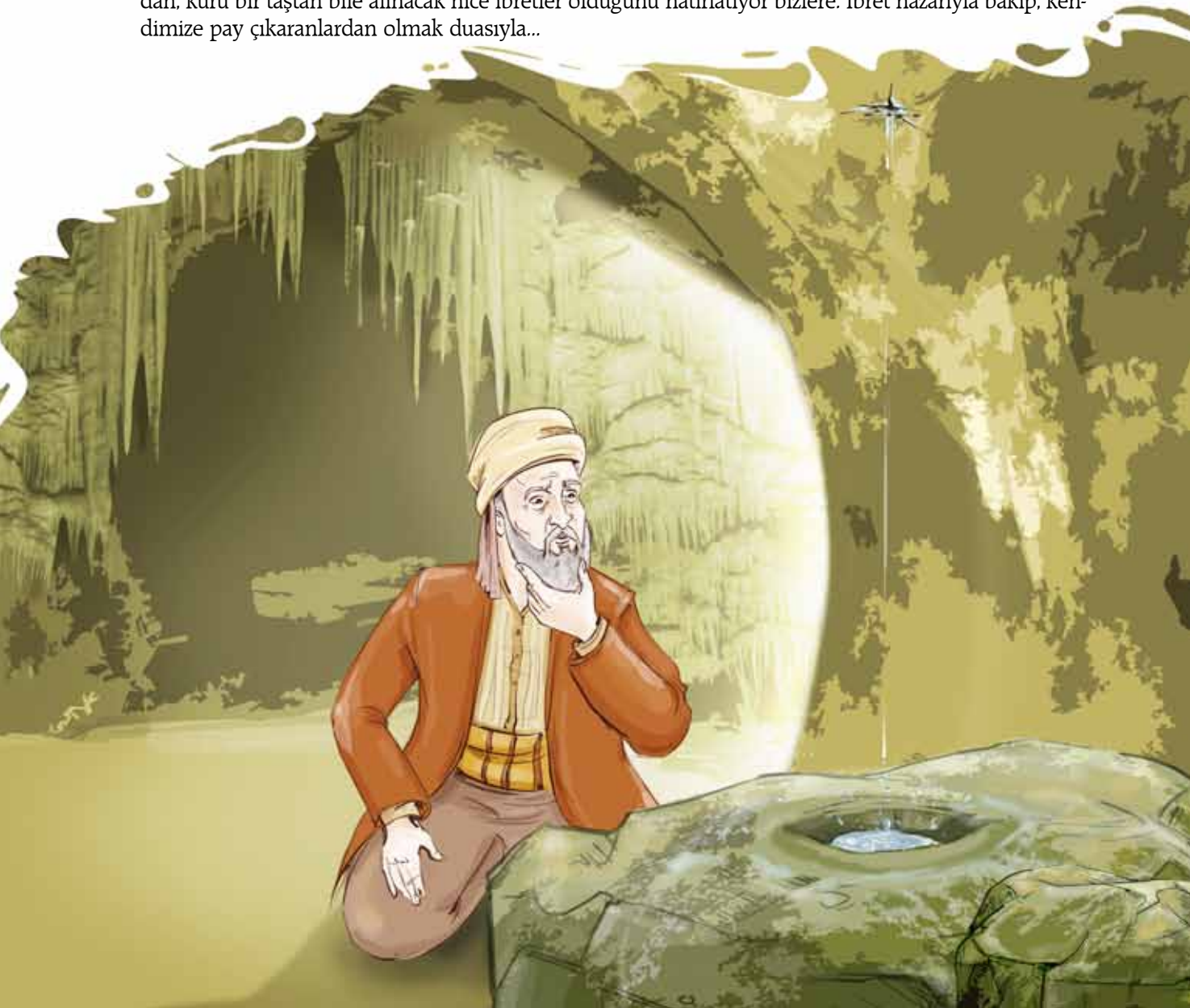
Bir damla suyun öğrettiği daha neler var dersek sakın şaşırmayın. Tevazuu ondan öğrenirken, sabrın ve azmin zaferini de gösterir bizlere bir küçük su damlası. Küçük damlanın hikâyesi bu sefer bir ilim talibinin yoluna ışık tutar. Meşhur fıkıh âlimi İbn Hacer çok küçük yaşlarda başlar ilim tahsi-

line. Ancak çok zorlanır dersleri anlamakta ve hep arkadaşlarından geri kalır. Bir düşüncedir sarar İbn Hacer'i. Bunca çalışmaya, çabaya rağmen muvaffak olamamanın üzüntüsü sarar benliğini. Artık canına tak ettiği bir günde ilim tahsilinden vazgeçer ve köyüne dönmeye karar verir.

Sıcak bir yaz gününde yola revan olur. Yorgunluk ve sıcaklığın tesiriyle bir mağaranın serinliğine sığınır ve dinlenmek ister. Mağaranın tavanında belli belirsiz sızan su dikkatini çeker. Tavandan sızan su birikmekte, artık tutunamayacak büyüklüğe gelince küçük bir damla hâlinde yerdeki taşın üzerine düşmektedir. Sonra damlanın düştüğü taşa gözü takılır. Taşa düşen damlanın tesiriyle bir oyuk meydana gelmiştir. Oysa taş sert, su damlası ipek kadar yumuşaktır. Buna rağmen bu zayıf gibi görünen damla kim bilir kaç senedir sürdürdüğü sebatla, ısrarla bu kadar sert bir taşı delmiştir. İbn Hacer kendi kendine:

“Benim kafam şu taştan daha sert değil ya! Üstelik ben şu bir damla sudan daha güçlüyüm”, diye düşünür. Döner, ilim tahsiline sabırla devam edip yılmadan çalışarak büyük bir âlim olur. Ve o gün bugün, onu ilme yönlendirenin bir taş olması sebebiyle İbn Hacer (Taşın Oğlu) lakabıyla anılır.

Sonsuz kudretiyle kâinatın her zerresine hikmeti nakış nakış derç eden Yüce Rabbimiz, bir damla sudan, kuru bir taştan bile alınacak nice ibretler olduğunu hatırlatıyor bizlere. İbret nazarıyla bakıp, kendimize pay çıkaranlardan olmak duasıyla...

Şeker Hastaları ve Oruç İbadeti

Şeker hastaları için çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek kan şekeri düşüklüğü ciddi tehlikeler oluşturur. O yüzden gerek hastaların kendileri, aileleri veya bakıcıları, hatta toplumdaki herkes bu belirtiler konusunda bilinçli olmalıdır.

Bu yazıda genel hatırlatmalar yapacağız, şeker hastalarının durumlarına değineceğiz; ancak her hasta takip eden hekimiyle durumunu özel olarak görüşmelidir. Şeker hastalarının oruç tutması konusunda titiz bir değerlendirme yapıldıktan sonra karar verilmelidir. Tip 2 şeker hastalarıyla ilgili olarak; ramazandan önceki üç ay içerisinde bilinç kaybına neden olmuş veya üçüncü şahısların yardımını gerektirmiş kan şekeri düşüklüğü olanlar yüksek risk altındadır ve oruç tutmamalıdır. Tip 1 şeker hastaları, yani insülin bağımlı şeker hastaları dediğimiz grup ise zaten çok yüksek risk grubunda görülmektedir.

Şeker hastaları için çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek kan şekeri düşüklüğü ciddi tehlikeler oluşturur. O yüzden gerek hastaların kendileri veya aileleri, bakıcıları, hatta toplumdaki herkes bu belirtiler konusunda bilinçli olmalıdır. Kan şekeri düşüklüğü durumunda; şuur değişikliği, baş dönmesi, sersemlik, çarpıntı, sinirlilik, baş ağrısı, terleme, güçsüzlük görülebilir.

Kan şekerinin yüksek olması da çok önemli hastalara yol açabilir. Kan şekeri yüksekliğinde; kilo kaybı, yorgunluk, susama hissinde artış, sık idrara

çıkma ve şuur değişiklikleri izlenebilir. Hastaların hem kendileri hem de etrafındakiler bu belirtiler konusunda duyarlı olmalı ve böyle durumlarda tıbbi yardım istenmelidir.

Oruç tutarken, oruçlu olunmayan saatlerde yeterli sıvı almaya özen gösterilmezse aşırı vücut sıvısı kaybı olabilir ve bu durum sıcak veya nemli iklim koşullarında daha da tehlikeli sonuçlara yol açar. Bulantı, kusma, çarpıntı, ağızda kuruluk gibi belirtileri olabilir. Ayrıca aşırı sıvı kaybı, beraberinde kan damarlarında pıhtılaşma riskini getirir.

Kronik hastalığı olanlar, özellikle şeker hastaları bir, iki ay öncesinden sağlık kontrollerini başlatmalı ve şu konuların netleşmesini sağlamalıdır: Hastanın oruç tutmasının riskleri nelerdir, ramazan süresince kan şekeri kontrolü ve diyeti nasıl olacak, ilaçlarında ve fiziksel aktivitesinde bir değişiklik gerekiyor mu, hangi durumlarda orucunu bozmalıdır gibi konular, takip eden hekimine danışılmalıdır.

Beslenmeyle ilgili temel kaide, sahurda kan şekeri hızlı yükseltmeyen gıdalar tercih edilmesidir. Buğday ve fasulye bunlara örnek verilebilir. Yağlı hamur işleri ve ağır yemeklerden kaçınılması gerekir. Yemekler ağır ağır yenmeli ve uzun müddet çiğnenmelidir. Oruçlu olunmayan saatlerde bolca sıvı almaya gayret edilmelidir.

Oruç tutarken her zamanki olağan fiziksel aktiviteleri sürdürmek uygun olur. Hafif-orta egzersizler güvenle yapılabilir; ancak özellikle iftar saatlerinde kan şekeri düşürebileceği için ağır egzersizlerden kaçınılmalıdır.

Her hastanın kendine özel durumları vardır. Hastalığının derecesi, tedavi şekli farklı olabilir. Şeker hastalığı ile ilgili olarak; diyet ve egzersiz önerisiyle hayatını sürdürenler olabilir, hap şeklinde veya insülin tedavisi düzenlenmiş hastalar olabilir. Tüm bunlar için ramazan ayından en az bir ay önce hekimden randevu alıp durumlarını görüşmelerinde fayda vardır.

Ramazan ayı hafızalarda manevi ziyafetlerle hatırlanmalı; iftar sofraları seremoni şekline dönüştürülmemelidir. İftar sofraları canımızın her çektiğini yediğimiz, mutlaka tatlıyla sonlandırdığımız

sofralar olmamalıdır. Ramazan ayında tatlı tüketiminin arttığını, tüm hatırlatmalara rağmen şeker hastalarının da azımsanmayacak düzeyde tatlı tükettiğini biliyoruz. Bendeniz şahsen Canan Karatay Hoca “şeker zehirdir” diye ısrarla vurgulamaya başladıktan sonra tatlıların kokusunu farklı algılamaya başladım. Hepimizin sağlıklı yaşam için hayat tarzı değişikliklerine ihtiyacımız var.

Kısa not

Ramazan ayının sıcak yaz mevsimine gelmesi ve uzun süre oruçlu kalınması nedeniyle sahur kesinlikle atlanmamalıdır. Sahura kalkılmadığı durumda çok uzun süreli açlık olacak ve erken saatlerde kan şekeri düşüklüğü nedeniyle yaşam kalitemizde olumsuz etkilenme görülecektir. Sahurda az tuzlu, az yağlı yenmeli, kan şekeri hızlı artıran yiyeceklerden uzak durulmalıdır. Kabızlığa karşı lifli ve sulu gıdalar alınmalıdır. Asitli ve gazlı içeceklerden uzak durulmalıdır. Çeşitli çayların idrar söktürücü özellikleri olduğu unutulmamalı ve sahurda bunlardan uzak durulmalıdır.

Tadımlik

ALLAH DİYENE

Her şey, her şey şu tek müjdede;

Yoktur ölüm, Allah diyene!

Canım kurban, başı secdede,

İki büklüm, Allah diyene!

Akıl, kırık kanadı hiçin;

Derdi gücü "nasıl" ve "niçin"...

Bağlı, perçin üstüne perçin,

Benim gönlüm Allah diyene

Necip Fazıl Kısakürek

Dua

*"Allah'ım! Dinimi güzelce yaşat
ki o benim güvencemdir. Dünya-
mı düzelt ki o benim geçim kay-
nağımdır. Ahiretimi hazırla ki
o benim son durağımdır. Haya-
tında her türlü hayrı ziyadesiye
le ihsan eyle. Ölümümü de her
tүrlү şerlerden muhafaza eyle."*
(Müslim, Zikir, 71.)

Raptiye

*"Yalnızca
sessizliğin
ırmağından içtiğiniz
zaman gerçek-
ten iyi ezgiler
çıkarabilirsiniz."*

Halil Cibran

Kissadan Hisse

BİLGİ VE BİLGE

Bilge, bir gölün başında oturmaktadır. Dik-
katini susuz bir köpeğin göle kadar gelip,
tam su içecekken kaçması çeker. Köpek
susamıştır ancak göle geldiğinde suda ken-
di aksini görüp korkmaktadır. Bu yüzden de
suyu içmeden kaçmaktadır. En sonunda
yaklaşırken çamurda kayıp göle düşer ve
kendi aksini suda göremeyince korkmadan
suyu içer.

Bilgenin aklından şu düşünceler geçer: Bir
insanın istekleri ile arasındaki engel, çoğu
zaman kendi içinde büyüttüğü korkular
ve engellerdir. Bunlar aşıldığı takdirde,
istenilenler elde edilebilir. Biraz daha
düşününce, aslında gerçekten öğrendiği
şeyin bundan farklı olduğunu görür. Asıl
öğrendiği şey; insanın, bir bilge bile olsa kö-
pekten dahi öğrenebileceği bir bilgiye sahip
olduğudur.

"Yalanı ve yalana göre hareket etmeyi terk etmeyenin yemeyi
içmeyi bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur."

(Buhari, Savm, 8.)

RECA

Bohçam boş

Öteberim eksik

Azığım kuru

Canım aç

Yüzüm sana çevrili

Adımım sana

İrmaklarına

Bir lokma suya geldim, su denmez

Kabul ola affola

Cahit Zarifoğlu

